

Groene kansen

voor de pleinen van Schiedam-Oost

Groene kansen voor de pleinen van Schiedam-Oost

Bewonersonderzoek naar wensen, ideeën en aanbevelingen
voor groene, leefbare en aantrekkelijke pleinen

mei 2026

GOST PACT DOOR!

oost&co

Inhoudsopgave

Samenvatting6

Wij zijn Groen Oost 9

Over Oost Pact Door13

Wat verstaan wij onder goed groen? 15

Gedeeld eigenaarschap.....16

Aanpak..... 18

Tijdlijn.....23

Historisch perspectief24

Bevindingen en aanbevelingen 28

Galileistraat / Lange Singelstraat / Marconistraat32

Halleyplein40

Van 't Hoffplein.....48

'Bijenpleintje'56

Stationstraat / Reaumurstraat64

Newtonplein..... 74

Aanbevelingen voor de overige pleinen.....83

Archimedesplein84

Boerhaaveplein86

Edisonplein88

Emmaplein..... 90

Fultonplantsoen..... 92

Adviezen beplanting.....94

Meer bomen voor Schiedam..... 99

Conclusie 100

Samenvatting

Eind 2025 vroeg het NPNO aan Oost Pact Door om te inventariseren welke kansen bewoners zien voor vergroening van de pleinen in Schiedam-Oost. Daarop sloegen vijf leden van het netwerk Groen Oost de handen ineen en richtten zij een onderzoekswerkgroep op.

Die vraag draait om meer dan alleen extra planten of minder steen. Een plein is ook een plek om te spelen, elkaar te ontmoeten en prettig buiten te verblijven. Daarom hebben we breder gekeken: hoe kunnen pleinen groener worden én tegelijk beter functioneren voor de buurt?

In gesprekken met omwonenden en gebruikers van de pleinen werd duidelijk dat het draagvlak voor meer groen groot is. Bewoners gaven daarbij nadrukkelijk aan dat zij niet zitten te wachten op nog meer ‘prikkelstruikjes’, maar op groen met kleur, sfeer en uitstraling. We hebben daarom niet alleen gekeken waar meer groen mogelijk is, maar vooral naar **goed groen**: klimaatbestendig, biodivers en aantrekkelijk in alle seizoenen.

We willen benadrukken dat vergroening niet los kan worden gezien van beheer, onderhoud en schoon. Verrommeling, zwerfafval en achterstallig onderhoud van groen en (speel)voorzieningen hebben grote invloed op hoe een plein wordt beleefd. Zonder aandacht voor die randvoorwaarden heeft vergroening weinig effect.

Op basis van een aanpak — die verderop in deze rapportage wordt toegelicht — zijn we aan de slag gegaan met schouwen, buurtonderzoek én ontwerpen. Daarbij lag de

focus op plekken waar echt grote stappen gezet kunnen worden. Een aantal pleinen dat recent is heringericht en in de basis al goed is, hebben we daarom buiten beschouwing gelaten.

Deze rapportage is de weerslag van wat bewoners in de wijk ervaren en graag zouden zien. We realiseren ons dat ‘dé bewoner’ niet bestaat. Jong en oud, nieuwe bewoners en ‘buurtveteranen’, bewoners die nauwelijks op het plein komen en bewoners voor wie het plein juist een belangrijke buitenruimte vormt: iedereen kijkt anders naar een plein. We hebben daarom gezocht naar ontwerpen waarin zoveel mogelijk gedeelde wensen samenkomen. Voor één plein hebben we twee varianten uitgewerkt, omdat de meningen daar sterk uiteenliepen.

We zijn ons ervan bewust dat sommige wensen en ideeën van bewoners kunnen schuren met de praktijk. Zo horen zitplekken nadrukkelijk bij een prettig plein, zeker overdag. Tegelijkertijd leven er zorgen over mogelijke overlast van diezelfde zitplekken in de avonduren. Toch hebben we bewust gekozen om ontmoeting en prettig verblijf centraal te blijven stellen. Een plein waar mensen graag verblijven, elkaar ontmoeten en zelf iets bijdragen — bijvoorbeeld via vergroening, beheer of activiteiten — wordt vaak intensiever en gevarieerder gebruikt. Daardoor ontstaat meer informele sociale controle. Mensen spreken elkaar sneller aan, kennen gezichten uit de buurt en voelen zich verantwoordelijker voor de plek. Dat kan een remmend effect hebben op overlast. Groen Oost wil daarin graag een verbindende en stimulerende rol spelen.

Wij zijn Groen Oost

Groen Oost is een van de bewonersnetwerken binnen Oost Pact Door, de beweging van wijkinitiatieven in Schiedam-Oost. Het netwerk bestaat uit betrokken bewoners met een hart voor groen, die zich samen inzetten voor een groene, klimaatvriendelijke en prettige wijk. Dit onderzoek is uitgevoerd voor vijf leden van het netwerk Groen Oost (op de foto van links naar rechts):

Binnert van Olden

Binnert is actief binnen diverse groenprojecten in de wijk, van de aanleg van geveltuinen tot buurttuinen. Hij is een echte doener met een aanstekelijke passie voor groen. Hij is als wijk tuinman verbonden aan het 'pleintuinieren' op het Van 't Hoffplein, waar hij vooral kinderen weet te enthousiasmeren voor een groene, schone buurt.

Robine Zijderhand-Kroon

Robine is geboren en getogen in Oost en kent de wijk door en door. Met haar achtergrond in de jeugdhulpverlening en het onderwijs weet ze als geen ander hoe belangrijk samenwerken en verbinden is. Groen ziet zij daarbij als een praktische manier om mensen samen te brengen en de leefbaarheid in de wijk te versterken.

Mes Ulku

Mes is sociaal architect en heeft veel ervaring met initiatieven die zowel de sociale als de fysieke kwaliteit van buurten versterken. Een mooi voorbeeld daarvan is de Boylestraat, waar hij samen met Robine en andere burens werkt aan de transformatie van een grijze straat naar een groene leefomgeving.

Ans Lemmen

Ans heeft een grote passie voor biologisch en liefst inheems groen. Met haar ervaring in diverse groene buurtprojecten brengt zij veel kennis mee. Als wijk tuinvrouw op het Van 't Hoffplein is ze een vertrouwd gezicht: toegankelijk, sociaal en altijd in voor een praatje met buurtbewoners. Als het gaat om biodiversiteit en klimaat kan ze bovendien behoorlijk vasthoudend zijn, en dat houdt Groen Oost scherp.

Irmelin Boers

Irmelin is al jaren actief binnen verschillende (vrijwilligers)-projecten van Oost Pact Door die bijdragen aan samenhang en leefbaarheid in Schiedam-Oost. Met haar achtergrond als sociaal-cultureel werker zet zij zich in voor een prettige en inclusieve leefomgeving, waarin bewoners zich verbonden voelen met elkaar en hun buurt.

Wat doen we?

Binnen Groen Oost doet iedereen mee op zijn eigen manier. De één weet veel van planten, de ander helpt graag mee met onderhoud of het organiseren van activiteiten. Ook zijn er bewoners die — gevraagd en ongevraagd — meedenken over plannen en ontwerpen voor vergroening in de wijk.

Projecten

Je kent ons misschien van:

- de aanleg van de Buurttuin op de hoek van de Hogenbanweg en Rotterdamsedijk;
- de vergroening van de Boylestraat met planten- en boombakken;
- ‘het pleintuinieren’ op het Van ’t Hoffplein, samen met Sterk in Company, kinderen uit de wijk en van de nabijgelegen school;
- de aanleg van de tuin op het schoolplein van Basis-school Kaleidoscoop.

Onze ambitie: een groen lint door de wijk

Groen Oost zit vol plannen. Steeds meer bewoners vergroenen hun straat met geveltuinen, boomspiegels en plantenbakken. Samen kunnen al die plekken uitgroeien tot een groen lint door de wijk. Langs die route willen we natuurwandelingen organiseren, zodat bewoners en bezoekers ontdekken hoeveel moois er eigenlijk al in Oost te vinden is.

Daarnaast willen we meer samen tuinieren in de wijk, bijvoorbeeld met gezamenlijke geveltuin- en onderhoudsdagen.

Groen Oost wordt ondersteund door Marcel Kreuger (wijkregisseur) en Jeannette Nieuwenhuizen (Oost Pact Door / Wijkcoöperatie Oost & Co).

Binnen Oost Pact Door — en straks binnen de wijkcoöperatie Oost & Co — werkt Groen Oost samen met het netwerk Schoon Oost, straatteams en Buurtwerkplaats De Buren. Daarnaast zijn verschillende leden van Groen Oost ook actief binnen initiatieven als Wijkmagazine Oost, dat bewoners informeert en inspireert, en Welkom in Oost, dat nieuwe bewoners wegwijs maakt in de wijk. En we zijn betrokken bij de organisatie van het jaarlijkse Wijkfestival Oost, waar we wijkgenoten met groene vingers en/of een groen hart bij ons netwerk betrekken. Daardoor versterken de initiatieven elkaar: bewoners die via een vergroeningsproject betrokken raken, komen ook in aanraking met andere activiteiten in de wijk en andersom. Zo ontstaat meer samenhang, betrokkenheid en draagvlak voor bewonersinitiatieven.

Over Oost Pact Door

Een wijk verbeteren doe je van binnenuit. Oost Pact Door verbindt bewoners, ondernemers en organisaties die zich (willen) inzetten voor een saamhorige, groene en fijne wijk. Door initiatieven te ondersteunen en ruimte te geven aan ideeën, groeit een beweging waarin betrokkenheid en samenwerking centraal staan.

Binnen Oost Pact Door worden ideeën gebundeld en verder gebracht, projecten ondersteund, samenwerking georganiseerd en financiering en subsidies aangevraagd en beheerd. Zo ontstaat een structuur waarin initiatieven en projecten niet op zichzelf staan, maar elkaar versterken.

Oost Pact Door:

- geeft ruimte aan (bewoners)initiatieven op het gebied van welzijn, duurzaamheid, leefbaarheid, cultuur, groen en openbare ruimte.
- versterkt het sociale weefsel van de wijk door ontmoetingen te organiseren;
- stimuleert en faciliteert actief burgerschap (het kunnen meedenken en meedoen, én het mede vormgeven aan de samenleving);
- informeert en communiceert over ontwikkelingen in de wijk via o.a. het wijkmagazine en sociale media.
- maakt de diversiteit zichtbaar en geeft ruimte aan stemmen die anders minder snel gehoord worden.

De beweging werkt volgens de ABCD-methodiek: een manier om een wijk van binnenuit te versterken door uit te gaan van wat er al is: de talenten en vaardigheden van bewoners, netwerken en relaties, en de kwaliteiten van de plek zelf. Daarbij is er aandacht voor zowel sociale en culturele kracht als economische kansen. Door deze 'krachten' te herkennen, te verbinden en te activeren, ontstaat meer eigenaarschap, een sterkere wijk economie en een stevige basis voor verdere ontwikkeling.

In de loop van 2026 ontwikkelt zich vanuit deze beweging een wijkcoöperatie: Oost & Co. Hierin verenigen bewoners en ondernemers zich in een formele organisatie, zodat zij niet alleen samen plannen maken en uitvoeren, maar ook daadwerkelijk beslissen en verantwoordelijkheid nemen voor wat er in de wijk gebeurt.

 oostpactdoor.nl

Wat verstaan wij onder **goed groen**?

Goed groen bestaat uit planten, heesters en bomen die iets toevoegen aan de biodiversiteit. Bij voorkeur inheemse, bloeiende soorten waar insecten voedsel vinden en die bijdragen aan een gezond bodemleven. Maar goed groen is ook robuust: beplanting die van nature weinig onderhoud vraagt en beter bestand is tegen veranderende klimaatomstandigheden. Het biedt schaduw, helpt fijnstof te verminderen en geeft het plein kleur en structuur.

Goed groen verbindt ook mensen. Door er samen van te genieten én er samen zorg voor te dragen, op welke manier dan ook. In de aanbevelingen is uitgewerkt wat wij onder goed groen verstaan, met daarbij concrete keuzes.

Voor al deze groene plannen is het belangrijk dat omwonenden vanaf het begin betrokken zijn bij 'hun' plein. Idealiter ontstaat per plein een groep bewoners en gebruikers die zich betrokken voelt en een stap extra zet in het verzorgen en bijhouden van het groen. Mensen die een rondje lopen met een afvalgrijper, elkaar aanspreken op hondenpoep

of bijplaatsingen. Dat kan alleen als zij zich gehoord en gesteund voelen, door de gemeente, het beheer, handhaving én door Groen Oost.

Groen Oost heeft de ambitie niet alleen te onderzoeken, maar ook te ontwerpen, aan te leggen en te onderhouden: in de wijk, voor de wijk en vooral mét de wijk. Een eerste aanzet is al gegeven: we hebben alle wensen en ideeën van de omwonenden en gebruikers van de pleinen verwerkt in een aantal schetsen.

In dit rapport laten we zien hoe het onderzoek tot stand is gekomen, welke werkwijze is gevolgd, welke pleinen een groene upgrade kunnen gebruiken, wat de voorlopige plannen en ontwerpen zijn en tot welke uitkomsten en aanbevelingen dat leidt.

Gedeeld eigenaarschap:

Gemeente - wijktuinmannen/-vrouwen - pleinambassadeurs

Een plein vergroenen heeft alleen zin als het groen daarna ook goed wordt onderhouden. Als omwonenden daarbij betrokken zijn, ontstaat iets wat je met alleen gemeentelijk beheer nauwelijks voor elkaar krijgt: gedeeld eigenaarschap. Mensen voelen: dit is óns plein. Dat zie je terug in hoe zij met een plek omgaan. Zwerfafval wordt sneller opgehaald, knelpunten vallen eerder op en bewoners spreken elkaar makkelijker aan op gedrag. Kleine problemen worden daardoor vaak sneller opgelost.

Samen vergroenen

Samen bezig zijn met groen brengt mensen bovendien met elkaar in contact. De één heeft kennis van planten en biodiversiteit, de ander weet buurtbewoners enthousiast te maken voor een rondje afvalprikken of groenonderhoud en iemand anders zorgt voor koffie en zelfgebakken cake na afloop. Juist die verschillende kwaliteiten zorgen ervoor dat een plein echt gaat leven. Vergroening wordt daarmee niet alleen een fysieke verbetering van de openbare ruimte, maar ook een aanleiding voor meer contact, betrokkenheid en sociale samenhang.

Organiseren en faciliteren

Dat vraagt wel om goede ondersteuning. Bewoners moeten kunnen rekenen op duidelijke afspraken, ruimte om initiatief te nemen en korte lijnen richting de gemeente. Zonder die basis verandert betrokkenheid al snel in belasting. En de gemeente moet erop kunnen vertrouwen dat het beheer ook daadwerkelijk naar behoren wordt uitgevoerd. De wijkcoöperatie Oost & Co i.o. kan hierin een belangrijke rol spelen. Binnen de coöperatie werken initiatieven

als Groen Oost, Schoon Oost, Welkom in Oost en Wijkmagazine Oost samen, waardoor activiteiten, communicatie en bewonersbetrokkenheid elkaar versterken.

Groen Oost stelt daarom voor om per plein te werken met 'pleinambassadeurs': betrokken buurtbewoners die een oogje in het zeil houden, meehelpen bij het groen en signalen uit de buurt delen. Op verschillende pleinen zijn zulke bewoners al actief of hebben mensen zich tijdens onze voordeurgesprekken spontaan aangemeld. Op andere plekken gaan we daar actief naar op zoek.

Slimme inzet beheerbudgetten

Daarnaast biedt gedeeld eigenaarschap kansen om beheerbudgetten slimmer en meer vanuit de wijk in te zetten. Wanneer bewoners het groenbeheer deels zelf organiseren, kan een deel van het beheerbudget direct terugvloeien naar de wijk, bijvoorbeeld voor materialen, gezamenlijke plantdagen en professionele ondersteuning.

Groen Oost stelt daarom voor om vanuit deze middelen, via de wijkcoöperatie, één of meerdere wijktuinmannen of -vrouwen structureel in te zetten voor het duurzame beheer van de pleinen. Zij vormen de stabiele basis onder het bewonersbeheer: zij coördineren het onderhoud, ondersteunen en faciliteren pleinambassadeurs en andere actieve bewoners, organiseren plant- en onderhoudsdagen en onderhouden contact met gemeente en partners in de wijk. Bewoners die willen bijdragen kunnen zo laagdrempelig meedoen, zonder dat alle verantwoordelijkheid volledig bij hen komt te liggen.

Aanpak

Onze opdracht was om draagvlak voor vergroening op te halen onder omwonenden, hun wensen en ideeën te verzamelen en die te vertalen naar concrete voorstellen voor de verschillende pleinen. Daarvoor hebben we een uitgebreid traject doorlopen, dat we hieronder kort toelichten.

Schouw van de pleinen

We begonnen met een schouw van elf pleinen en plantsoenen, hierna gemakshalve allemaal aangeduid als ‘pleinen’. We bezochten alle locaties en beoordeelden die vanuit onze eigen kennis en ervaring aan de hand van vaste criteria: de algemene indruk, de hoeveelheid en kwaliteit van het groen, de speelruimte, de verkeersveiligheid, de netheid en de aanwezige voorzieningen. Die aspecten hangen nauw met elkaar samen. Meer en beter groen kan bijvoorbeeld bijdragen aan speelkwaliteit, verkoeling en een prettiger verblijf in de openbare ruimte.

Gesprekken met omwonenden

Groen Oost kent de wijk van binnenuit: we wonen er zelf en zijn allemaal actief betrokken bij vergroening in onze eigen straat of buurt. De mensen van wie we de mening wilden horen, zijn onze eigen burens. Juist daardoor weten we ook dat je bewoners niet bereikt met alleen een online vragenlijst of een bijeenkomst in het wijkhuis. Je moet de wijk in, zichtbaar zijn en het gesprek aangaan op plekken waar mensen zich prettig voelen.

Daarom gingen we met onze gele bakfiets naar de pleinen en belden we op en om elk plein huis-aan-huis aan voor een kort gesprekje. In totaal spraken we ruim 300 wijkgenoten.

De wens voor meer groen bleek breed gedragen. Slechts één bewoner gaf aan op het plein in zijn buurt liever extra parkeerplaatsen te zien dan extra groen. Over het algemeen kwamen de wensen en aandachtspunten van bewoners sterk overeen met onze eigen observaties.

Wat daarbij opviel: bewoners kunnen vaak goed benoemen wat er nu niet prettig is aan een plein — te heet, te stenig, te ongezellig of te onveilig — maar vinden het lastiger om concreet te maken hoe het beter kan. Zeker als het gaat om de precieze invulling: waar extra groen zou moeten komen en welk soort groen passend is. Veel bewoners bedoelen met ‘meer groen’ bovendien niet alleen meer beplanting, maar vooral ook meer kleur en sfeer, bijvoorbeeld in de vorm van bloeiende (seizoens)planten.

Tijdens de eerste participatiebijeenkomst voor de herinrichting van de Galileistraat e.o., op 25 maart op IBS De Kubus, nodigden we bezoekers daarom uit om hun ideeën direct op plattegronden van de pleinen in te tekenen. Op transparante vellen over luchtfoto’s konden bewoners vrij schetsen en meedenken. Daar werd enthousiast gebruik van gemaakt. Deze aanpak leverde veel concrete en bruikbare ideeën op over de inrichting, het groen en het gebruik van de pleinen. Er werden 27 tekeningen gemaakt, waarvan de input is meegenomen in de verdere uitwerking.

Inclusieve participatie

Omdat veel wijkgenoten de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen, vertaalden we de vragenlijst naar het Engels, Pools en Bulgaars. We hielden de vragen bewust

eenvoudig en ondersteunden ze met visuele voorbeelden van mogelijke vergroeningsvarianten. We schoven aan bij verschillende activiteiten en bijeenkomsten in de wijk, waaronder de wekelijkse ontmoetingen van Bulgaarse bewoners.

Daardoor spraken we niet alleen mensen die normaal gesproken makkelijk aansluiten bij participatie, maar ook bewoners die doorgaans minder snel worden bereikt.

Historisch perspectief

Daarnaast verdiepten we ons in de oorspronkelijke ontwerpen van de pleinen. Ze zijn ooit zorgvuldig ontworpen met een duidelijke balans tussen groen, spelen, verblijf en zichtlijnen. Door die geschiedenis mee te nemen, konden we beter beoordelen welke kwaliteiten behouden moeten blijven en waar nieuwe kansen liggen.

Professionele perspectieven

Ook hebben we verschillende deskundigen bevestigd over hun visie op de ecologische, ruimtelijke en sociale waarde van groen:

- Jet Passchier (hovenier en wijkbewoner)
- Huib Snee (boom- en groenadviseur, Schiedamse Bomenridders)
- Ronald Loch (bomenadviseur, initiatiefnemer van diverse groenprojecten in Oost en oud-wijkbewoner)
- Martijn Verhagen en Brenda ten Brink (wijkagenten, bevestigd op schoon, heel en veilig in relatie tot groen)

Haalbare ontwerpen

Met alle wensen, ideeën en perspectieven in het achterhoofd hebben we de verschillende ontwerpen uitgewerkt. Daarbij hielden we niet alleen rekening met de gewenste uitstraling en functies van de pleinen, maar ook met de praktische haalbaarheid. Via de afdeling Beheer ontvingen we KLIC-meldingen met informatie over kabels en leidingen in de ondergrond. Die informatie hebben we meegenomen in het ontwerpproces.

Tijdslijn

NOV
2025

- Verkennend gesprek inzake opdracht, doelen en budget
- Eerste schouw tijdens fietstocht langs de pleinen van Oost: beoordeling verblijfskwaliteit en kansen
- Opvragen en bestuderen van KLIC-meldingen van alle pleinen

DEC
2025

- Opstellen conceptvragenlijst voor omwonenden en gebruikers
- Concept aanpak: aanbelactie, passanten aanspreken, aansluiten bij wijkactiviteiten en -evenementen
- Oppimpen tweedehands bakfiets, presentje voor meedenkers regelen (flesje biologisch bloemenzaad)

JAN
2026

- Ontwikkeling vragenlijst en plan van aanpak voor het benaderen van bewoners
- Ontwikkeling communicatiemiddelen (flyers, aankondigingen sociale media, artikel Wijkmagazine Oost)
- Huis-aan-huisverspreiding flyers op en rond pleinen, voeren van ruim 300 voordeurgesprekken

FEB
2026

- Interviews met deskundigen en professionals, opdoen inspiratie groeninitiatief Oud-Mathenesse
- Kort historisch onderzoek
- Eerste aanzet rapport en concept-ontwerpen op basis van opgehaalde wensen en ideeën

MRT
2026

- Extra ophaalronde tijdens participatiebijeenkomst herinrichting Galileistraat e.o
- Start ontwerpen

APR-
JUN
2026

- Schrijven rapport
- Uitwerken ontwerpen
- Feedback op de ontwerpen verzamelen

Historisch perspectief

Schiedam-Oost heeft zich in verschillende fasen ontwikkeld. De wijk begon als een compact bebouwd gebied met smalle straatjes en weinig openbare ruimte, een structuur die in het huidige Singelkwartier nog goed herkenbaar is. Met de grote groei in de jaren '20 en '30 — op basis van het Uitbreidingsplan van 1928 — veranderde dat beeld ingrijpend. Pleinen als het Newtonplein, Van 't Hoffplein en Boerhaaveplein werden bewust aangelegd om licht, lucht en ruimte in de wijk te brengen. Ze functioneerden als schakels tussen straten, als oriëntatiepunten en als plekken waar kinderen konden spelen en bewoners elkaar ontmoetten. De openbare ruimte kreeg daarmee een duidelijke sociale én ruimtelijke functie.

Sommige pleinen kregen in de loop van de tijd een eigen herkenningspunt of karakter. Zo staat op het Newtonplein de grote plataan die in 1945 werd geplant als Vrijheidsboom. Op het Emmaplein staat nog altijd de smeedijzeren vaas die bewoners van het Singelkwartier in 1898 schonken ter gelegenheid van de inhuldiging van Koningin Wilhelmina. Zulke elementen geven pleinen niet alleen geschiedenis, maar ook een eigen plek in het collectieve geheugen van de wijk.

In de decennia daarna werden veel pleinen functioneler ingericht, met meer nadruk op verkeer, parkeren en functionele speelvoorzieningen, en minder op verblijf en ontmoeting. In de jaren '70 en '80 volgde een periode van stadsvernieuwing. Delen van de wijk werden gesloopt en opnieuw ingericht, waardoor nieuwe open ruimtes ontstonden, zoals het Archimedesplein en het pleintje aan het eind van de Stationstraat. Ook bestaande plekken veranderden van functie, zoals het Edisonplein, dat van schoolplein veranderde in buurtplein.

Vanaf de jaren '90 werden pleinen heringericht — zoals het Emmaplein — of nieuw aangelegd, zoals het Halleyplein en het Fultonplantsoen, als onderdeel van nieuwbouw en stedelijke verdichting. Deze nieuwere pleinen hebben soms minder van de gelaagdheid, geschiedenis en vanzelfsprekende sociale functie die oudere pleinen in de loop van de tijd hebben opgebouwd.

In de loop der tijd verdwenen bomen, plantvakken en zitplekken en nam de verstening op de pleinen toe. Het werden daardoor steeds meer plekken om op weg van A naar B snel te passeren of voor kinderen om te spelen, en minder om elkaar te ontmoeten of wat langer te verpozen.

Juist nu verdienen vergroening en kwalitatieve openbare ruimte opnieuw aandacht. Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met hitte en hevige regenval. Meer groen helpt om verkoeling te bieden en water op te vangen. Tegelijkertijd kan vergroening een katalysator zijn voor ontmoeting en betrokkenheid in de wijk, zeker wanneer bewoners zich verbonden voelen met hun plein of er mede-eigenaarschap over ervaren. Groene pleinen dragen zo niet alleen bij aan een prettigere leefomgeving, maar ook aan meer sociale samenhang.

Emmaplein (ca 1910)

Newtonplein (1954)

Edisonplein (1984)

Archimedesplein (1990)

Boerhaaveplein (1955)

Van 't Hoffplein (1977)

Galileistraat (1996)

Halleyplein (2000)

Bevindingen en aanbevelingen

Zes pleinen vragen om herinrichting op korte termijn

1. Het (school)pleintje tussen de Galileistraat, Lange Singelstraat en Marconistraat
2. Halleyplein
3. Van 't Hoffplein
4. Het 'Bijenpleintje' (tussen de Oosterstraat en de Van Leeuwenhoekstraat)
5. Het pleintje aan het eind van de Stationstraat (achterzijde Reaumurstraat)
6. Newtonplein

Voor elk van deze zes pleinen heeft Groen Oost, op basis van de schouw, gesprekken met omwonenden en aanvullend onderzoek, concrete aanbevelingen uitgewerkt. Per plein zijn de huidige situatie, de wensen uit de buurt, een visualisatie van mogelijke verbeteringen en een bijbehorende checklist opgenomen.

De overige vijf pleinen — het Archimedesplein, het Boerhaaveplein, het Edisonplein, het Emmaplein en het Fultonplantsoen — zijn relatief recent (her)ingericht of scoorden tijdens de eerste schouw al (ruim) voldoende op groen en verblijfskwaliteit. Daarom hebben we ervoor gekozen onze aandacht te richten op de zes pleinen waar met vergroening de grootste winst te behalen valt. Wel merken we op dat ook op deze pleinen het groenonderhoud op onderdelen beter kan.

Randvoorwaarden: schoon, heel en veilig

In vrijwel alle voordeurgesprekken over vergroening kwamen ook onderwerpen als schoon, heel en veilig al snel ter sprake. Bewoners vertelden over zwerfafval, kapotte bestrating, verkeersveiligheid en gevoelens van overlast of onveiligheid. Die 'bijvangst' hebben we bewust niet genegeerd, omdat juist deze factoren sterk bepalen hoe mensen hun plein en buurt ervaren.

Bovendien hangen vergroening, beheer en leefbaarheid nauw met elkaar samen. Een groen plein dat vervuild of onveilig aanvoelt, of waar het groen niet goed wordt onderhouden, nodigt mensen niet uit om er te verblijven of verantwoordelijkheid voor te nemen. Andersom geldt ook: wanneer een plein in alle opzichten goed onderhouden is, zijn bewoners vaak eerder bereid zich betrokken te voelen en zelf iets bij te dragen aan de plek. Schoon, heel en veilig zijn daarmee geen losse thema's, maar belangrijke randvoorwaarden voor succesvol vergroenen en gedeeld eigenaarschap.

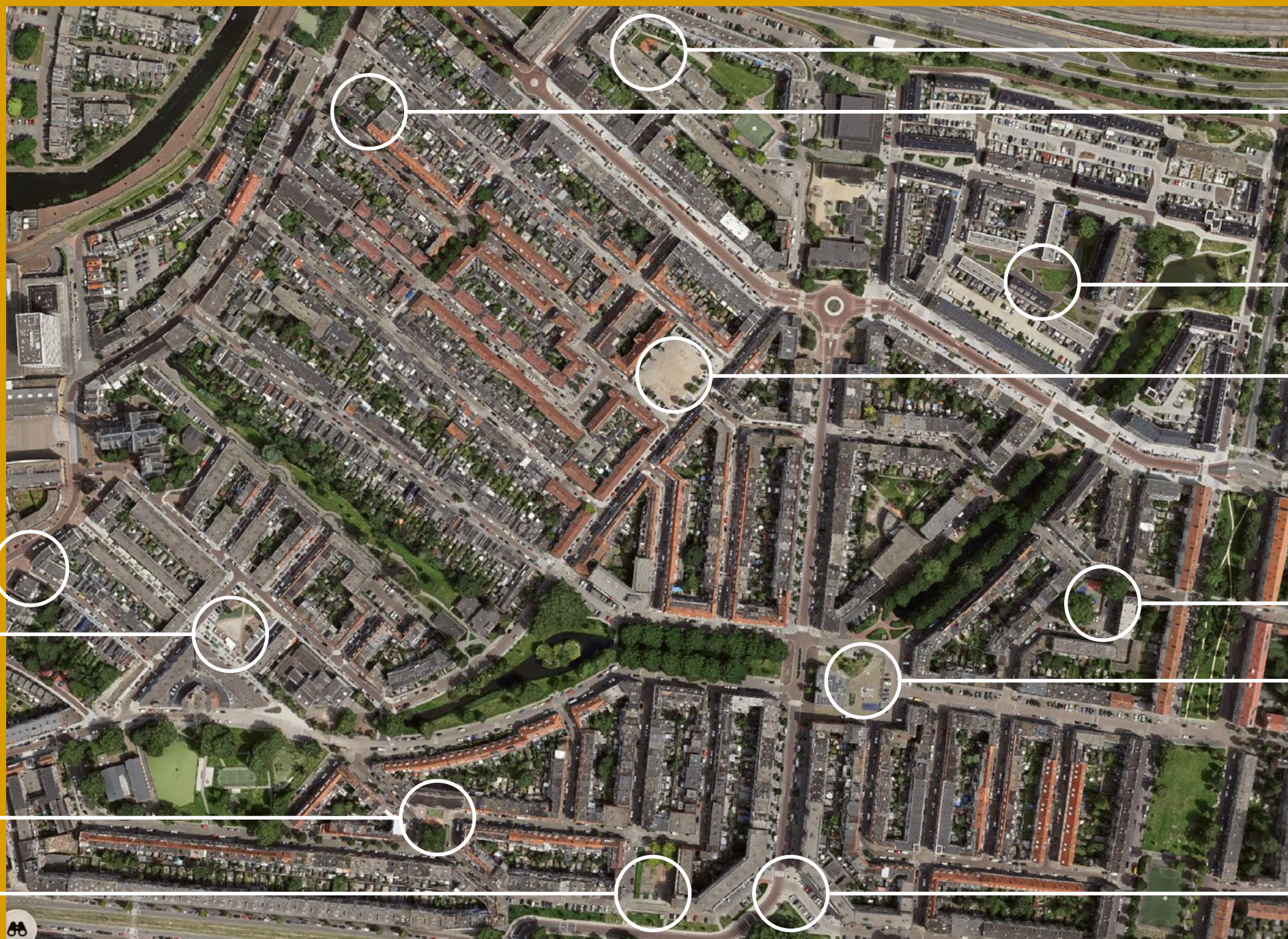
11 pleinen

Emmaplein

Archimedesplein

Galileistraat

Halleyplein

Stationstraat

'Bijenpleintje'

Fultonplantsoen

Edisonplein

Newtonplein

Van 't Hoffplein

Boerhaaveplein

Kwaliteiten van het plein

- Vier grote oude acacia's die het plein karakter geven;
- Hoogteverschillen die kansen bieden voor een speelse en groene inrichting;
- Een relatief beschutte ligging ten opzichte van auto-verkeer.

Knelpunten en aandachtspunten

Het plein oogt versteend, rommelig en matig onderhouden.

Genoemde aandachtspunten zijn onder meer:

- beperkte en weinig kleurrijke beplanting;
- het ontbreken van gras;
- slecht onderhouden plantvakken;
- weinig prettige zitplekken;
- verouderde speeltoestellen;
- onvoldoende verlichting;
- matig onderhoud van de bestrating.

Daarnaast leven er zorgen over veiligheid en overlast. Hoewel het plein redelijk autoluw is, rijden er regelmatig fietsen en brommers overheen, wat ouders van spelende kinderen onveilig vinden. Verschillende bewoners gaven aan dat jongeren zich vooral in de avonduren verzamelen bij de nis en luifel van het schoolgebouw, wat leidt tot geluidsoverlast.

Kansen en wensen uit de buurt

De wens voor meer groen blijkt breed gedragen. Bewoners noemden onder meer:

- meer kleur en bloeiende planten;
- gras en kwalitatief groen;
- een gezamenlijke kruiden- of moestuin;

- meer zitplekken;
- een pergola;
- een meer educatieve invulling van delen van het plein.

Het plein wordt nu al regelmatig gebruikt door omwonenden, bijvoorbeeld voor straatfeestjes. Bewoners zouden daarom graag extra zitplekken zien; ook een pergola werd meerdere keren genoemd.

Tegelijkertijd voelen niet alle omwonenden zich verbonden met het plein. Sommige bewoners verkeren in de veronderstelling dat het uitsluitend een schoolplein is en lopen er daarom eerder omheen dan eroverheen.

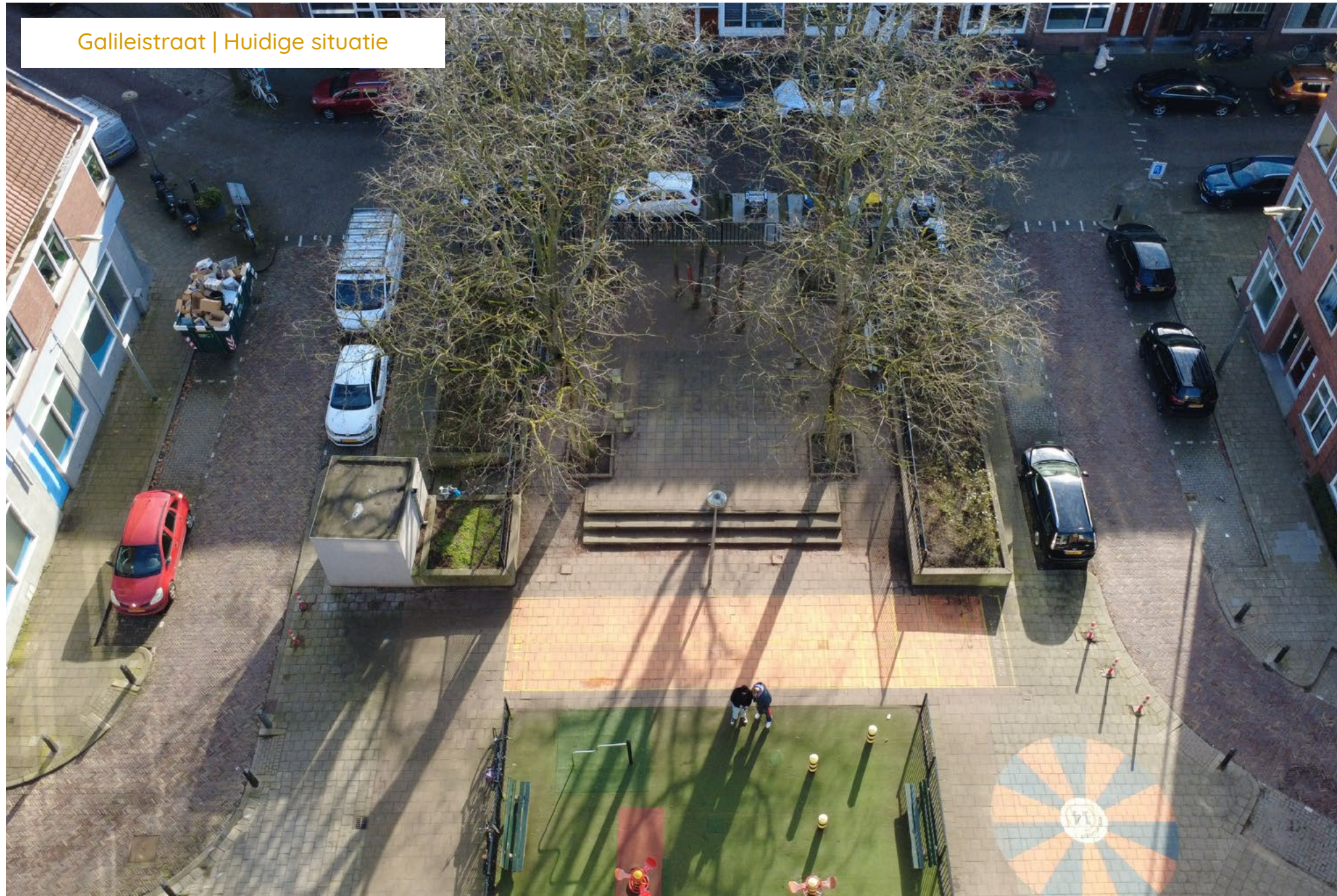
Opvallend is dat meerdere bewoners aangaven actief te willen bijdragen aan vergroening en beheer. Dat biedt kansen om het plein niet alleen fysiek groener te maken, maar ook sterker te verbinden met de buurt.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het plein heeft sterke ruimtelijke kwaliteiten, maar wordt nu nog te weinig ervaren als prettige verblijfsplek voor de buurt. De wens voor meer groen, verblijf en ontmoeting blijkt breed gedragen. Het ontwerp richt zich daarom op vergroening, verblijfskwaliteit, veiligheid en gedeeld gebruik van het plein.

Galileistraat | Huidige situatie

Checklist Galileistraat

Behouden

- ☐ Bomen
- ☐ Hoogteverschil

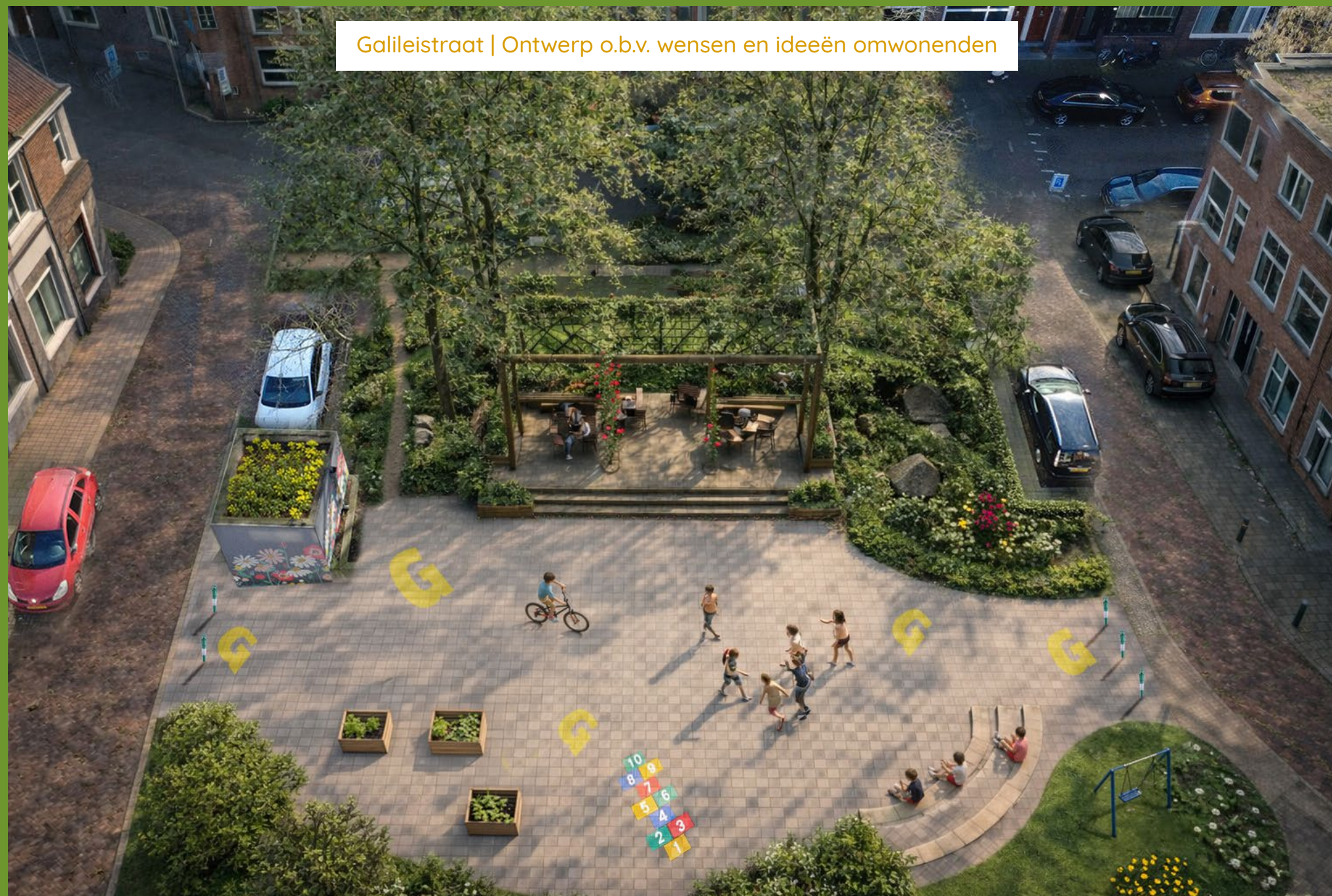
Vervangen of verwijderen

- ☐ Vervangen: speeltoestellen
- ☐ Verwijderen: betonnen randen

Toevoegen

- ☐ Extra bomen (tegen hittestress, voor betere akoestiek en meer schaduw)
- ☐ Kleurige bloeiende planten
- ☐ Pergola met klimplanten (schaduw, geluiddemping, omarming van het plein)
- ☐ Amfitheater: zitopstelling, o.a. voor het geven van buitenlessen
- ☐ Moestuinbakken (voor groeneducatie)
- ☐ Sedumdak en kleurige beschildering op elektriciteitshuisje

Galileistraat | Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën omwonenden

Kwaliteiten van het plein

Het plein heeft een ruime opzet en ligt verkeersveilig ten opzichte van spelende kinderen, mede dankzij de hekken en verhoogde plantvakken. Ook biedt het plein potentie als ontmoetingsplek voor de buurt.

Opvallend is dat geen van de omwonenden met wie wij spraken iets positiefs over het plein wist te melden.

Knelpunten en aandachtspunten

Het plein oogt stenig, sfeerloos en weinig uitnodigend. Vooral de verhoogde plantenbakken met stekelstruiken worden als rommelig ervaren.

Ondanks dat het plein vrij groot is, is er voor kinderen toch (te) weinig te doen. Veel buurtkinderen wijken dan ook uit naar het nabijgelegen Stoompje.

Andere aandachtspunten zijn onder meer:

- weinig gevarieerd en kleurrijk groen;
- slecht onderhouden beplanting;
- veel verharding en weinig schaduw;
- weinig aantrekkelijke speelwaarde;
- gebrek aan prettige zitplekken;
- zwerfafval, vooral in de verhoogde plantvakken. Dit trekt bovendien ongedierte aan;
- vervuiling rond de afvalcontainers naast het plein.

Daarnaast ervaren sommige omwonenden overlast van jongeren die op het plein hangen. Zij gaven aan dat het verwijderen van bankjes die overlast deels heeft vermindert, maar er tegelijk ook voor heeft gezorgd dat ouders

en buurtbewoners nauwelijks nog een plek hebben om te zitten, elkaar te ontmoeten of op een comfortabele manier toezicht te houden op spelende kinderen.

Kansen en wensen uit de buurt

Bewoners zijn enthousiast over vergroening van het plein.

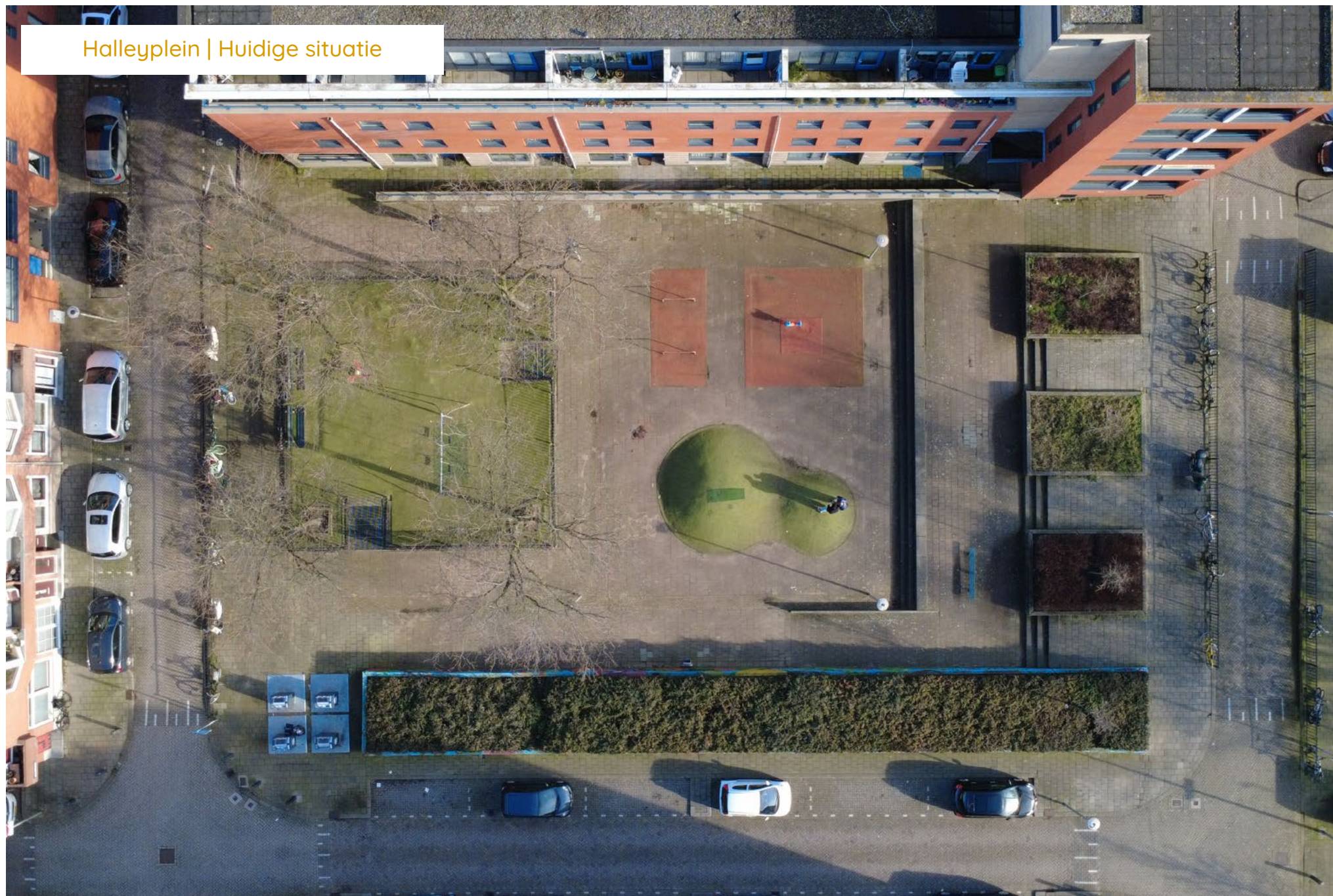
Ze opperen onder meer:

- meer bloemen, kleur en biodiversiteit;
- bomen voor schaduw;
- minder strakke lijnen en meer natuurlijke vormen;
- het verwijderen van de verhoogde plantenbakken;
- een gezamenlijke kruiden- of moestuin;
- meer zitplekken voor ontmoeting en verblijf;
- ruimte voor kleinschalige buurtactiviteiten.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het Halleyplein heeft een ruime en verkeersveilige opzet, maar wordt momenteel weinig gebruikt als prettige verblijfsplek voor de buurt. De wens voor meer groen, schaduw, ontmoeting en aantrekkelijker speelruimte blijkt breed gedragen. Het ontwerp richt zich daarom op vergroening, verblijfskwaliteit, biodiversiteit en meer ruimte voor ontmoeting en kleinschalig gebruik door de buurt.

Halleyplein | Huidige situatie

Checklist Halleyplein

Behouden

- ☐ Hoogteverschil en organische vorm (heuveltje)

Vervangen of verwijderen

- ☐ Vervangen: speeltoestellen (voor alle leeftijden)
- ☐ Verwijderen: betonnen plantvakken met stekelstruiken

Toevoegen

- ☐ Extra bomen (tegen hittestress, voor betere akoestiek en meer schaduw)
- ☐ Kleurige bloeiende planten en heesters (maximale hoogte: 1.20 meter)
- ☐ Pergola met klimplanten (schaduw, geluiddemping, omarming van het plein)
- ☐ Grasveldje
- ☐ Organische vormen als tegenhanger van rechte lijnen omliggende bebouwing
- ☐ Zitplekken

Halleyplein | Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën omwonenden

Kwaliteiten van het plein

Op het Van 't Hoffplein is al een mooi begin gemaakt met vergroening. Vooral de pleintuin, de geveltuin en de plantenbakken rond Wijkhuis Oost worden positief gewaardeerd. Wijk tuinman Binnert en tuinvrouw Ans zetten zich al meer dan een jaar in voor het 'pleintuinieren', waaraan veel buurtkinderen actief meedoen. Ook de naastgelegen school wordt hierbij betrokken. Daarmee laat het plein zien hoe vergroening en eigenaarschap elkaar kunnen versterken. Juist daardoor lijkt dit plein kansrijk als het gaat om verdere vergroening.

Knelpunten en aandachtspunten

Ondanks de eerste vergroening oogt een groot deel van het plein nog altijd grijs, rommelig en vuil. Verschillende omwonenden gaven aan dat het plein daardoor een harde en weinig prettige uitstraling heeft.

Genoemde aandachtspunten zijn onder meer:

- veel verharding;
- hittestress in de zomer;
- regelmatig zwerfafval en glas op het plein;
- bijplaatsingen rond de ondergrondse afvalcontainers;
- geluidsoverlast van groepen volwassenen op warme avonden;
- verkeersonveiligheid door auto's op het plein.

Ook de speelvoorzieningen werden besproken. Omwonenden en gebruikers gaven aan dat het oude speeltoestel populairder is dan het nieuwere houten toestel. Daarnaast werd meerdere keren de wens voor schommels geuit.

Kansen en wensen uit de buurt

Bewoners zien vooral kansen voor:

- meer bomen voor schaduw;
- meer gras, hagen en heesters;
- uitbreiding van de bestaande pleintuin;
- speelvoorzieningen die beter aansluiten bij het gebruik van het plein;
- meer ruimte voor ontmoeting en gezamenlijk gebruik.

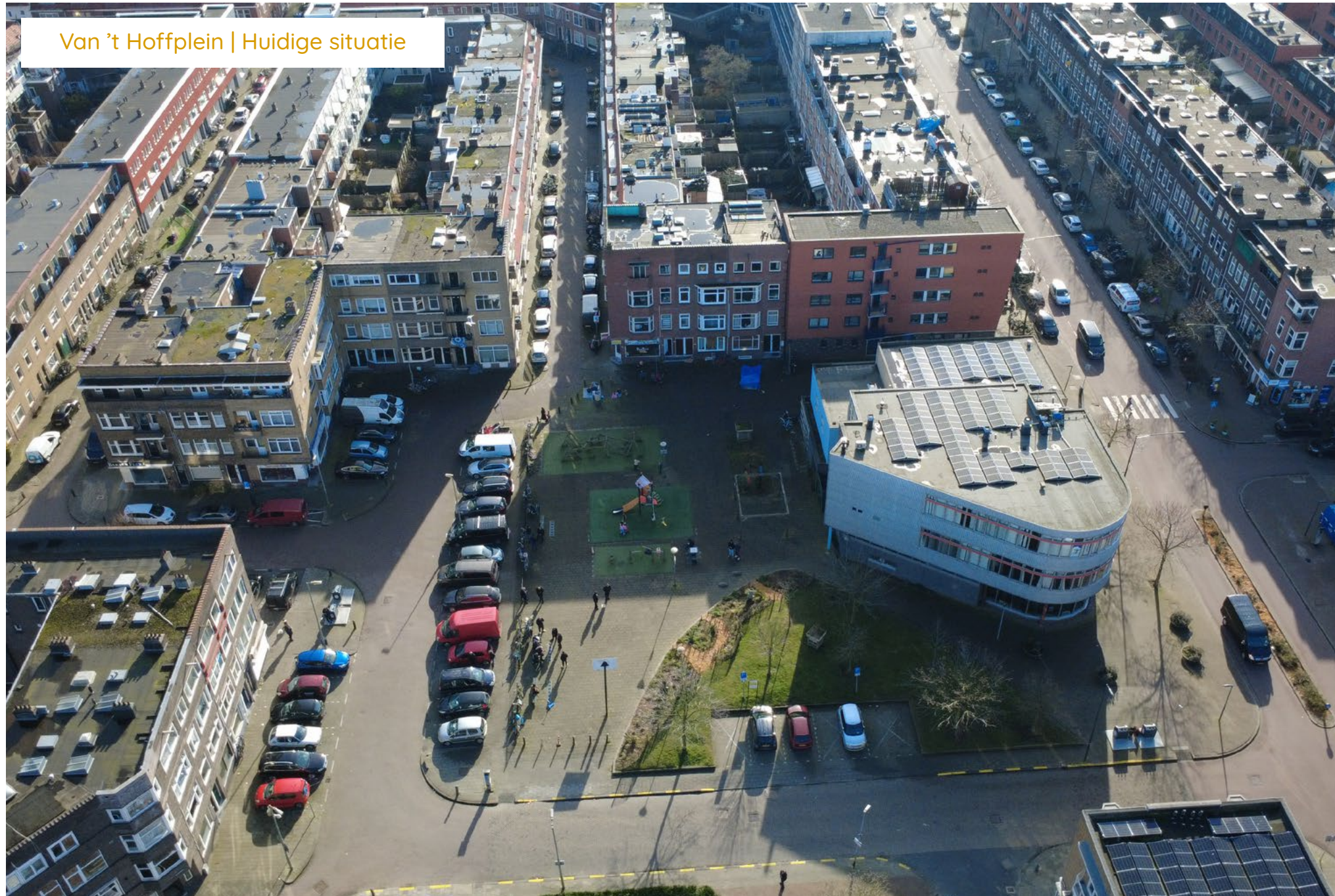
Tijdens het huis-aan-huisonderzoek lukte het, vergeleken met andere pleinen, minder goed om omwonenden te spreken. Daarom zijn we verder de omliggende straten in gegaan en hebben we actief gebruikers van het plein opgezocht. Zo spraken we bezoekers en medewerkers van het op het plein gelegen Wijkhuis Oost. Ook gingen we naar Oost & Co op de Lorentzlaan om een groep Bulgaarse vrouwen te spreken die regelmatig gebruikmaken van het plein. Daarbij werden we ondersteund door Ina Asenova Ekim van Wegwijs in Oost. Deze gesprekken leverden waardevolle aanvullende inzichten op over het gebruik van het plein en de rol die het kan spelen als ontmoetingsplek in de buurt.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het Van 't Hoffplein laat zien dat vergroening en bewonersbetrokkenheid elkaar kunnen versterken. Tegelijkertijd wordt een groot deel van het plein nog als stenig, warm en weinig aantrekkelijk ervaren. Het ontwerp richt zich daarom op meer groen, schaduw, verblijfskwaliteit en het verder versterken van het eigenaarschap vanuit de buurt.

Van 't Hoffplein | Huidige situatie

Checklist Van 't Hoffplein

Behouden

- ☐ Pergola
- ☐ Vuilcontainers (maar inbedden in groen)

Vervangen of verwijderen

- ☐ Vervangen: speeltoestellen (clusteren)
- ☐ Verwijderen: basket
- ☐ Verwijderen: klimtuinen (verplaatsen of hergebruiken)

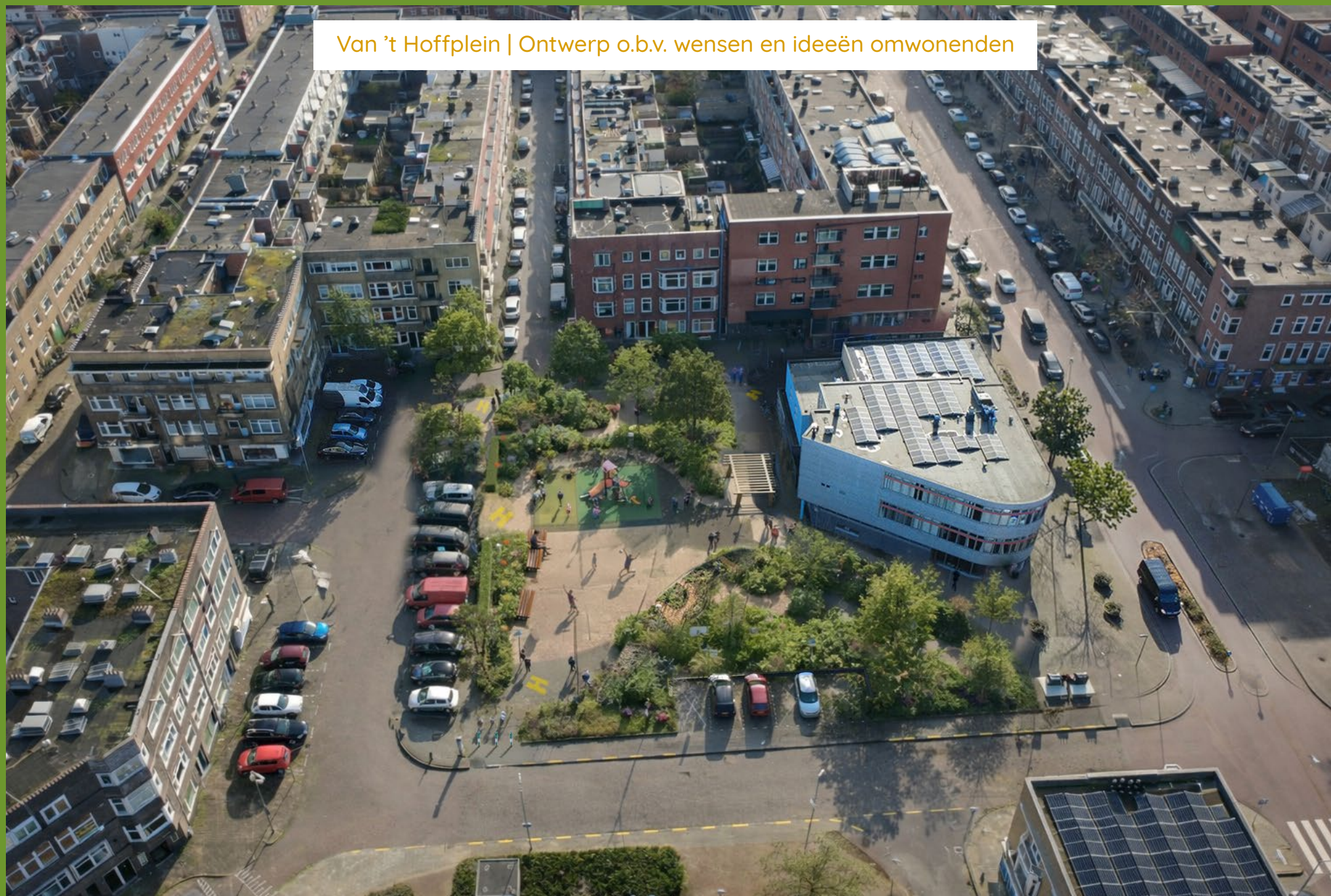
Toevoegen

- ☐ Extra bomen (tegen hittestress, voor betere akoestiek en meer schaduw)
- ☐ Kleurige bloeiende planten en heesters (maximale hoogte: 1.20 meter)
- ☐ Klimplanten aan pergola
- ☐ Zitplekken
- ☐ Heggen als omheining (1.20 meter hoogte)

Op dit plein is al een
pleinambassadeur actief

Van 't Hoffplein | Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën omwonenden

Kwaliteiten van het plein

Het Bijenpleintje ligt mooi beschut tussen de Oosterstraat en de Van Leeuwenhoekstraat en is verkeersveilig ingericht. Daardoor is het in potentie een geschikte speelplek voor jonge kinderen. Vooral de drie grote bloesembomen en de verhoogde plantvakken met vaste planten en heesters worden positief gewaardeerd.

Daarnaast zijn er rondom het plein verschillende bewoners actief op het gebied van vergroening. Zij zien kansen om het plein weer nieuw, groen en gezellig leven in te blazen.

Knelpunten en aandachtspunten

Het plein wordt momenteel weinig gebruikt en oogt stenig en enigszins verwaarloosd. Vooral het gebrek aan onderhoud en verblijfskwaliteit worden genoemd.

Genoemde aandachtspunten zijn onder meer:

- weinig zitmogelijkheden, ook bij de speeltoestellen;
- slecht onderhouden groen;
- veel zwerfvuil;
- een grote trap die veel ruimte inneemt;
- een stenige uitstraling;
- weinig aantrekkelijke verblijfskwaliteit.

Ook ervaren sommige bewoners overlast van hangjongeren op de trappen aan de zijde van de Van Leeuwenhoekstraat. Daarnaast werden zorgen genoemd over drugsgerelateerde overlast, waardoor het plein nu niet als prettige plek voor ontmoeting en ontspanning wordt ervaren.

Kansen en wensen uit de buurt

Bewoners zien duidelijke kansen voor het plein. Daarbij werden onder meer genoemd:

- meer en beter onderhouden groen;
- extra zitplekken;
- een aantrekkelijkere inrichting voor ontmoeting en verblijf;
- meer kleur en sfeer;
- verticaal tuinieren tegen de hoge blinde muren rondom het plein.

De combinatie van de beschutte ligging, bestaande bomen en actieve bewoners biedt volgens omwonenden veel potentie om van het plein weer een prettige en groene buurtplek te maken.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het Bijenpleintje heeft met de beschutte ligging, bestaande bomen en verkeersveilige inrichting goede kwaliteiten als buurt- en speelplek. Tegelijkertijd zorgen achterstallig onderhoud, verstening en een gebrek aan verblijfskwaliteit ervoor dat het plein nu weinig wordt gebruikt. Het ontwerp richt zich daarom op vergroening, ontmoeting, beter onderhoud — bij voorkeur door of met bewoners — en een aantrekkelijkere inrichting voor jong en oud.

‘Bijenpleintje’ | Huidige situatie

Checklist ‘Bijenpleintje’

Behouden

- ☐ Bomen
- ☐ Verhoogde plantvakken

Vervangen of verwijderen

- ☐ Vervangen: brede trap door smallere variant

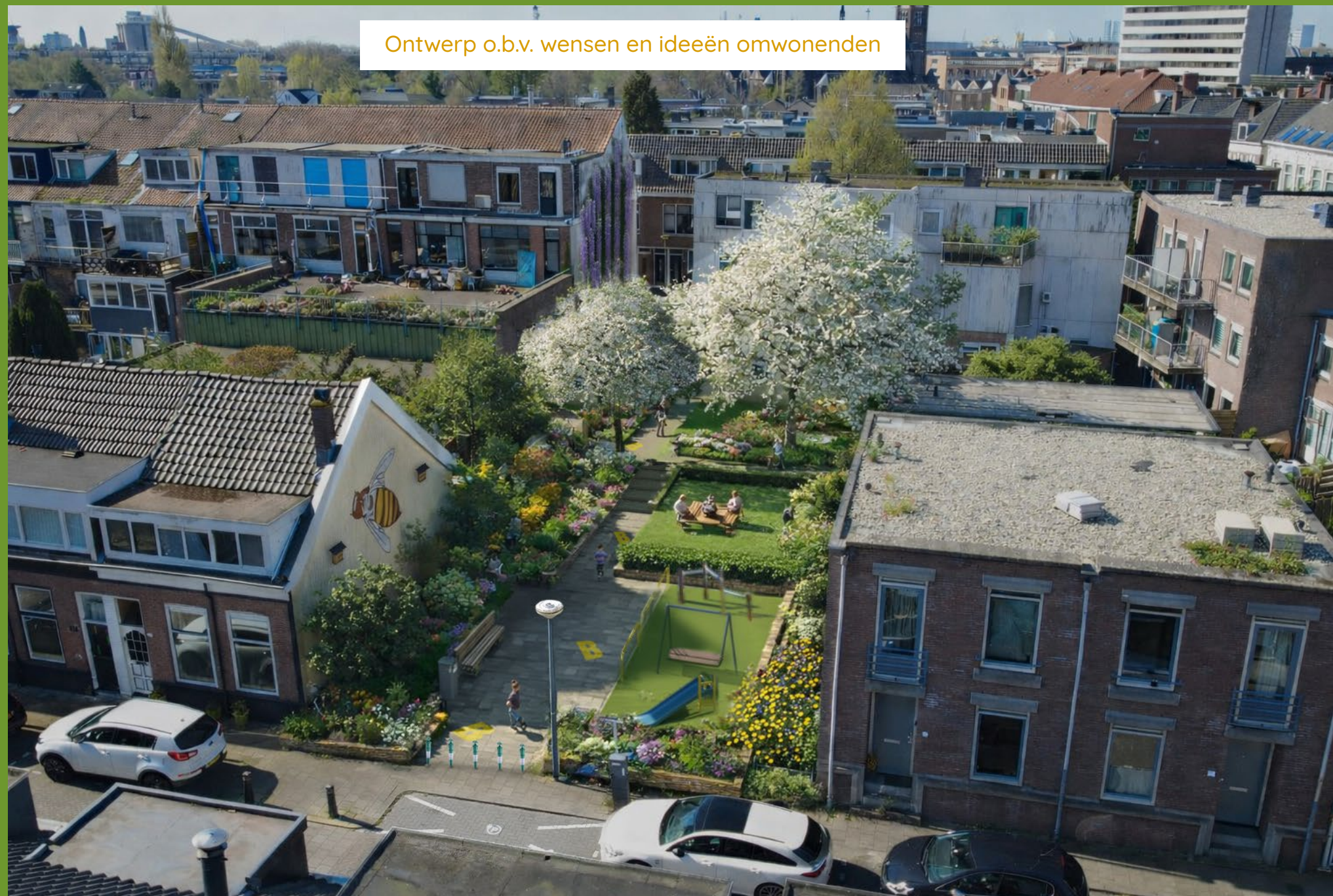
Toevoegen

- ☐ Extra bomen (tegen hittestress, voor betere akoestiek en meer schaduw)
- ☐ Kleurige bloeiende planten en heesters
- ☐ Verticale beplanting: wisteria tegen witte blinde muur aan zijde Van Leeuwenhoekstraat
- ☐ Speeltoestellen
- ☐ Zitplekken
- ☐ Vogelhuisjes

Bewoners met interesse om
pleinambassadeur te worden

Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën omwonenden

Kwaliteiten van het plein

Het pleintje aan het eind van de Stationsstraat is compact, omsloten en verkeersveilig ingericht. Dankzij het wildrooster blijft het plein bovendien grotendeels vrij van honden(poep) overlast. Voor buurtbewoners met jonge kinderen vervult het plein een belangrijke functie als speelplek dicht bij huis, vooral in de ochtenduren.

Knelpunten en aandachtspunten

In vergelijking met andere pleinen spraken we hier relatief veel bewoners die vooral bezig lijken met directe zorgen rondom wonen, veiligheid en leefbaarheid. Dat was ook merkbaar in de gesprekken: die gingen vaker over overlast, vervuiling en sociale onveiligheid dan over vergroening of de inrichting van het plein. Dat verbaast ons niet. Tijdens onze gesprekken kregen we regelmatig de indruk dat zorgen over wonen, veiligheid en bestaanszekerheid voor sommige bewoners veel urgenter zijn.

Genoemde aandachtspunten zijn onder meer:

- gevoelens van onveiligheid;
- overlast door jongeren;
- weinig sociale controle, ondanks dat omliggende woningen op het plein uitkijken;
- veel verharding en weinig functioneel groen;
- weinig kleur, bloemen en sfeer;
- zwerfvuil;
- speeltoestellen die weinig aantrekkelijk zijn.

Hoewel er wel gespeeld wordt op het plein, ervaren veel bewoners het niet als een prettige plek om te verblijven.

Kansen en wensen uit de buurt

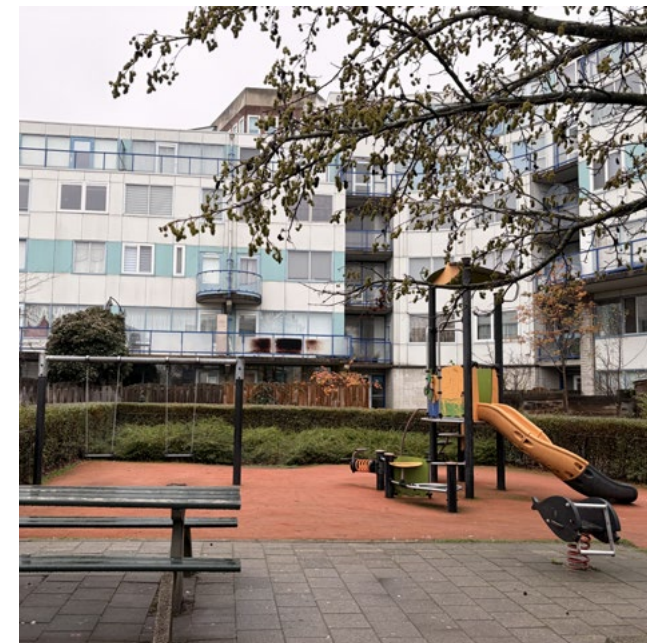
Daarnaast is er een kleine maar actieve groep bewoners die zich over het plein ontfermt. Zij houden het plein schoon, beheren samen een bezemkast en onderhouden contact met jongeren die er vooral 's avonds hangen. Daarmee geven zij ook zichtbaar het goede voorbeeld in de buurt.

Deze bewoners zien vooral kansen voor:

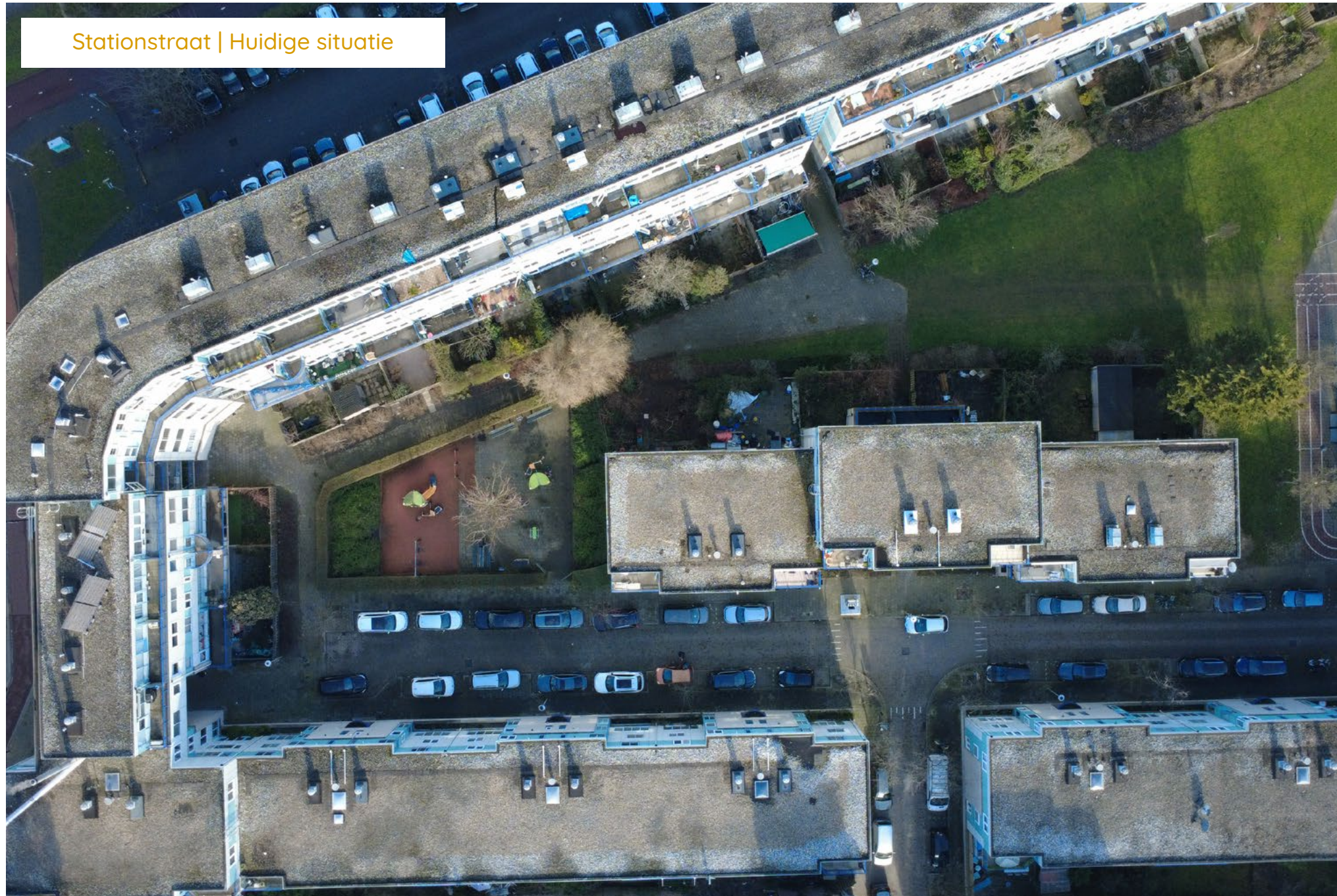
- meer gras en bloeiende vaste planten;
- groen dat bijdraagt aan sfeer en verblijfskwaliteit;
- natuurlijke speelplekken met zand en aarde;
- een pergola voor schaduw;
- een kindvriendelijkere inrichting, in het bijzonder voor baby's en peuters;
- meer prettige verblijfsruimte voor bewoners.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het pleintje aan de Stationstraat wordt nu vooral gezien als een stenig en onprettig, maar heeft tegelijkertijd potentie als groen en kindvriendelijk buurtpleintje. Omdat de wensen en perspectieven van bewoners hier sterk uiteenlopen, hebben we ervoor gekozen twee varianten uit te werken: een ontwerp dat vanuit onze optiek aansluit bij de directe behoeften en zorgen in de buurt, en een ambitieuzere variant — aangedragen door de groep actieve bewoners — waarin vergroening, verblijfskwaliteit en speelruimte voor de allerkleinsten nadrukkelijker centraal staan.

Stationstraat | Huidige situatie

Checklist Stationstraat

Behouden

- ☐ Picknicktafel

Vervangen of verwijderen

- ☐ Aanpassen of vernieuwen speeltoestellen
- ☐ Groen niet op maar om het plein: meer vierkante meters speelruimte

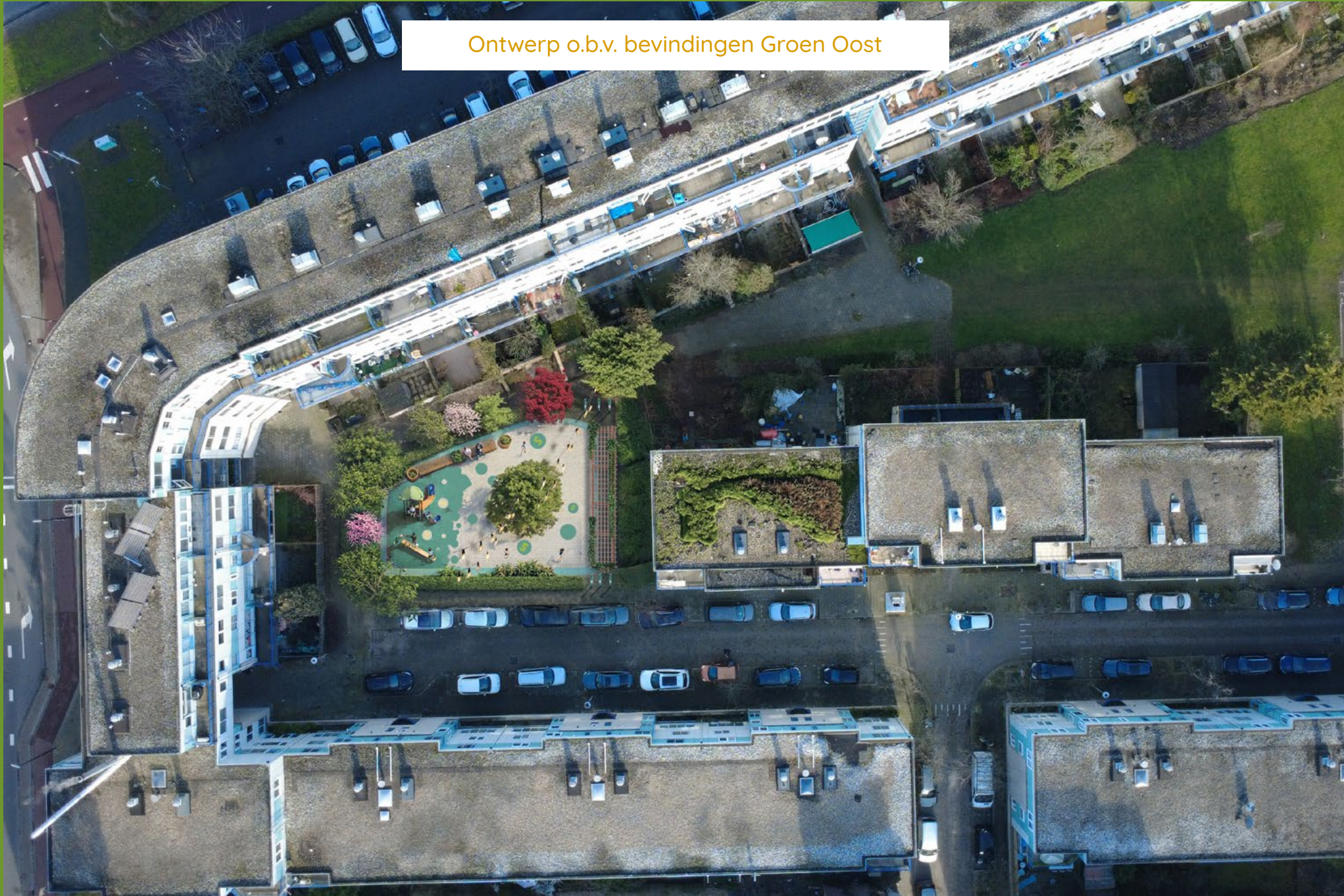
Toevoegen

- ☐ Extra bomen (tegen hittestress, voor betere akoestiek en meer schaduw)
- ☐ Kleurige bloeiende planten en heesters
- ☐ De kleur van de trespa-panelen op de bebouwing wordt doorgetrokken op de tegels op het plein
- ☐ Pergola met klimplanten
- ☐ Gras als valdemping onder de speeltoestellen
- ☐ Zitplekken

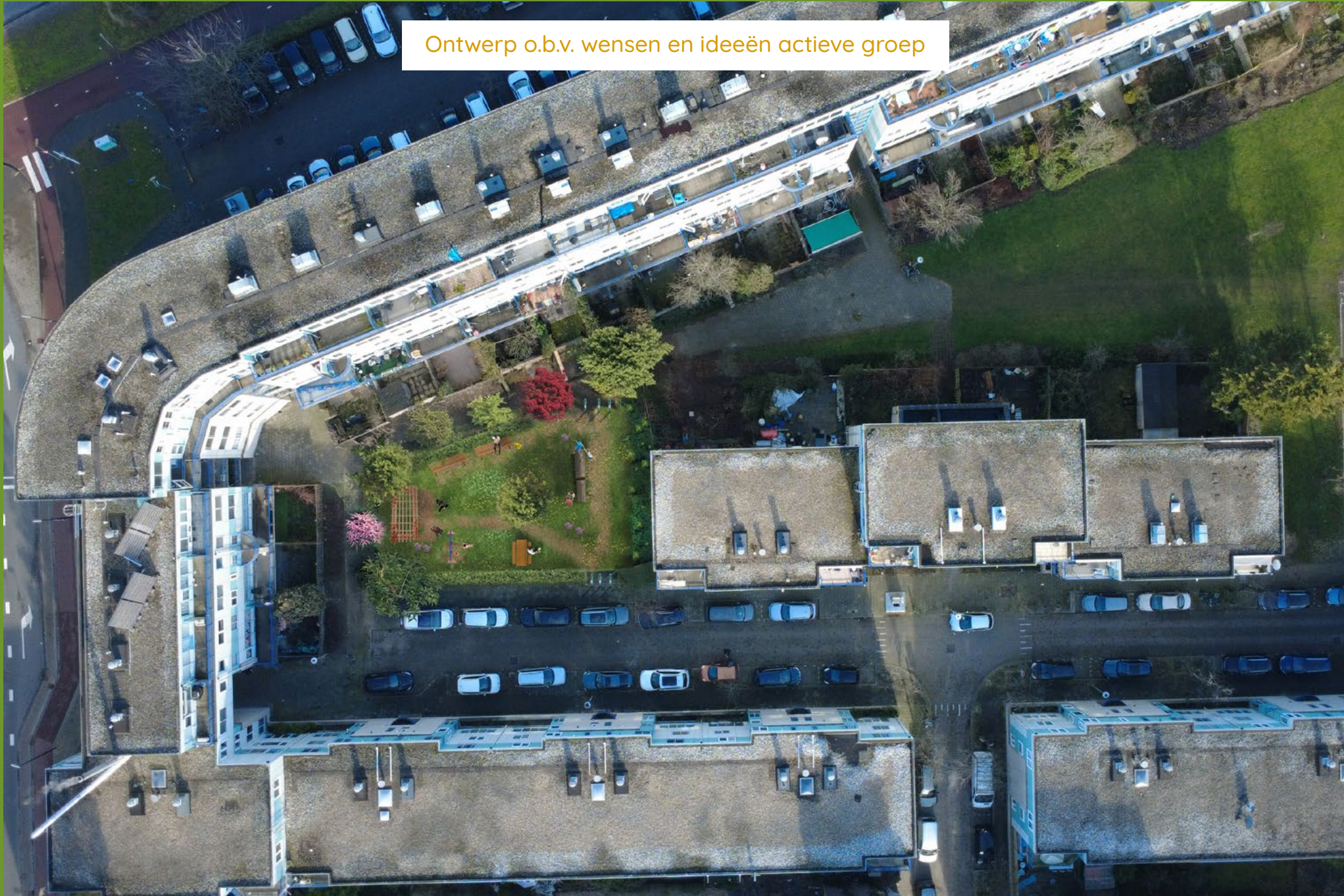

Op dit plein is al een
pleinambassadeur actief

Ontwerp o.b.v. bevindingen Groen Oost

Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën actieve groep

Kwaliteiten van het plein

Op het eerste gezicht oogt het Newtonplein groen en ruim, mede dankzij de monumentale Vrijheidsboom die een prominente plek inneemt op het plein. De natuurlijke omheining met hagen draagt bij aan een verkeersveilige speelomgeving voor kinderen. Veel bewoners zien het plein dan ook vooral als een prettige en veilige speelplek.

Knelpunten en aandachtspunten

Vooral rondom het plein oogt het rommelig, onder meer door geparkeerde fietsen en scooters, grofvuil naast de ondergrondse afvalcontainers en rommelige struiken rondom de bomen.

Genoemde aandachtspunten zijn onder meer:

- weinig kleurrijke en gevarieerde beplanting;
- beperkte biodiversiteit;
- een indeling waarbij speelruimte erg dominant aanwezig is;
- zitplekken die niet logisch geplaatst zijn;
- weinig ruimte voor verblijf en ontmoeting;
- slechte verlichting op het plein.

Door de grote bomen en hoge hagen bereikt het licht van de straatlantaarns het plein nauwelijks. Verschillende bewoners gaven aan dat het plein daardoor 's avonds donker en onveilig aanvoelt. Sommige omwonenden ervaren bovendien geluidsoverlast van jongeren die er 's avonds samenkomen. Hoewel de hagen en hekken zorgen voor verkeersveiligheid, geven sommige bewoners aan dat het plein daardoor ook wat ingesloten aanvoelt.

Kansen en wensen uit de buurt

Bewoners zien kansen om het plein aantrekkelijker en uitnodigender te maken, zonder de speelkwaliteit voor kinderen te verliezen. Daarbij werden onder meer genoemd:

- meer bloemen, kleur en biodiversiteit;
- een betere balans tussen spelen, groen en verblijf;
- prettiger en logischer geplaatste zitplekken;
- meer aandacht voor ontmoeting en ontspanning;
- betere verlichting op het plein.

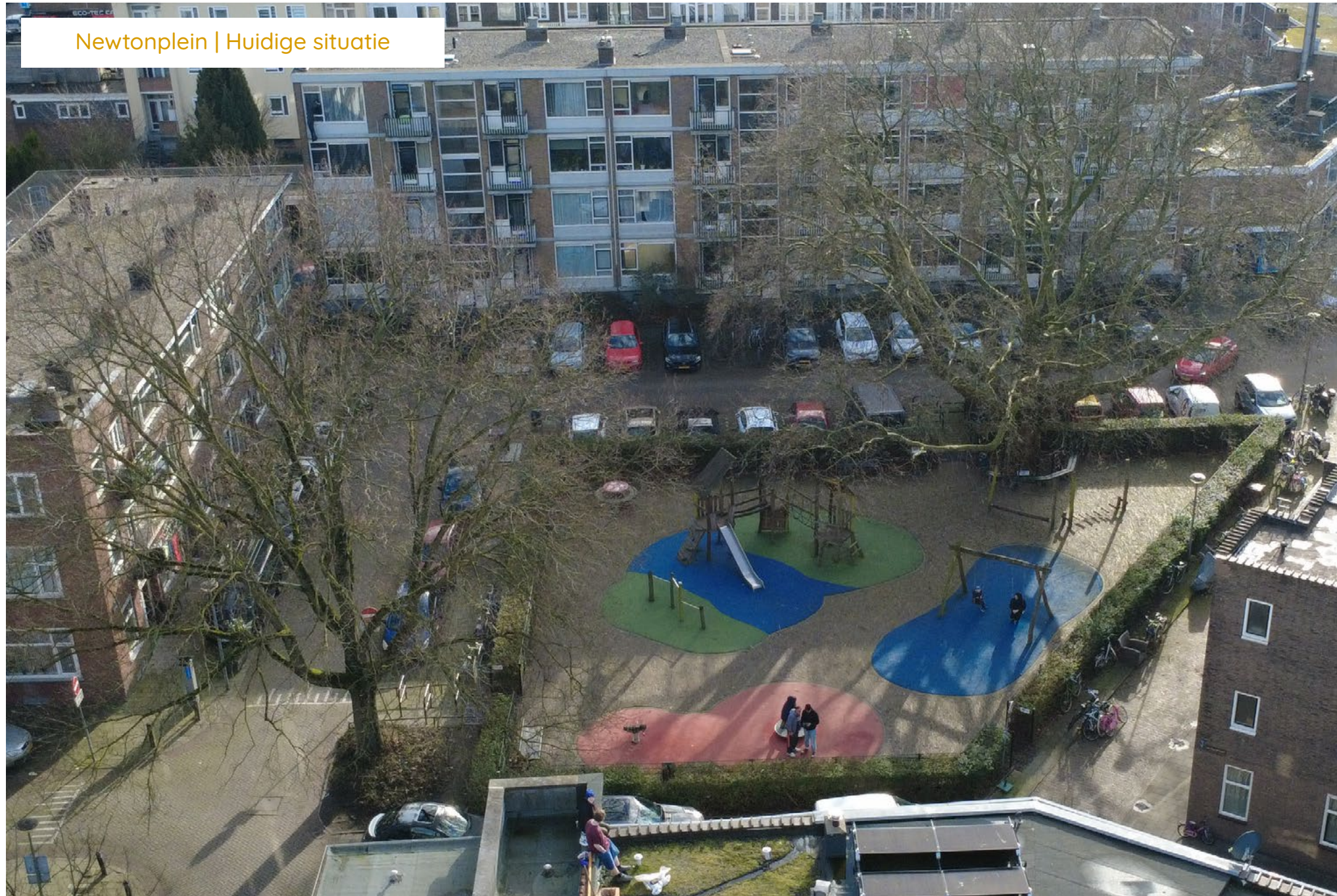
De Vrijheidsboom wordt daarbij gezien als een bijzonder en beeldbepalend element dat sterker benadrukt mag worden in de inrichting van het plein. Verschillende bewoners noemden bijvoorbeeld de mogelijkheid van subtiele verlichting.

Vertrekpunt voor het ontwerp

Het Newtonplein heeft met de Vrijheidsboom, de verkeersveilige ligging en de bestaande speelruimte sterke kwaliteiten. Tegelijkertijd wordt het plein nu vooral gebruikt als speelplek en veel minder als plek om even lekker te verpozen. Het ontwerp richt zich daarom op meer verblijfskwaliteit, aantrekkelijker groen, betere verlichting en een evenwichtiger inrichting van het plein.

Newtonplein | Huidige situatie

Checklist Newtonplein

Behouden

- ☐ Heggen (maximale hoogte: 1.20 meter)
- ☐ Vrijheidsboom (wordt middelpunt van het plein)
- ☐ Speeltoestellen

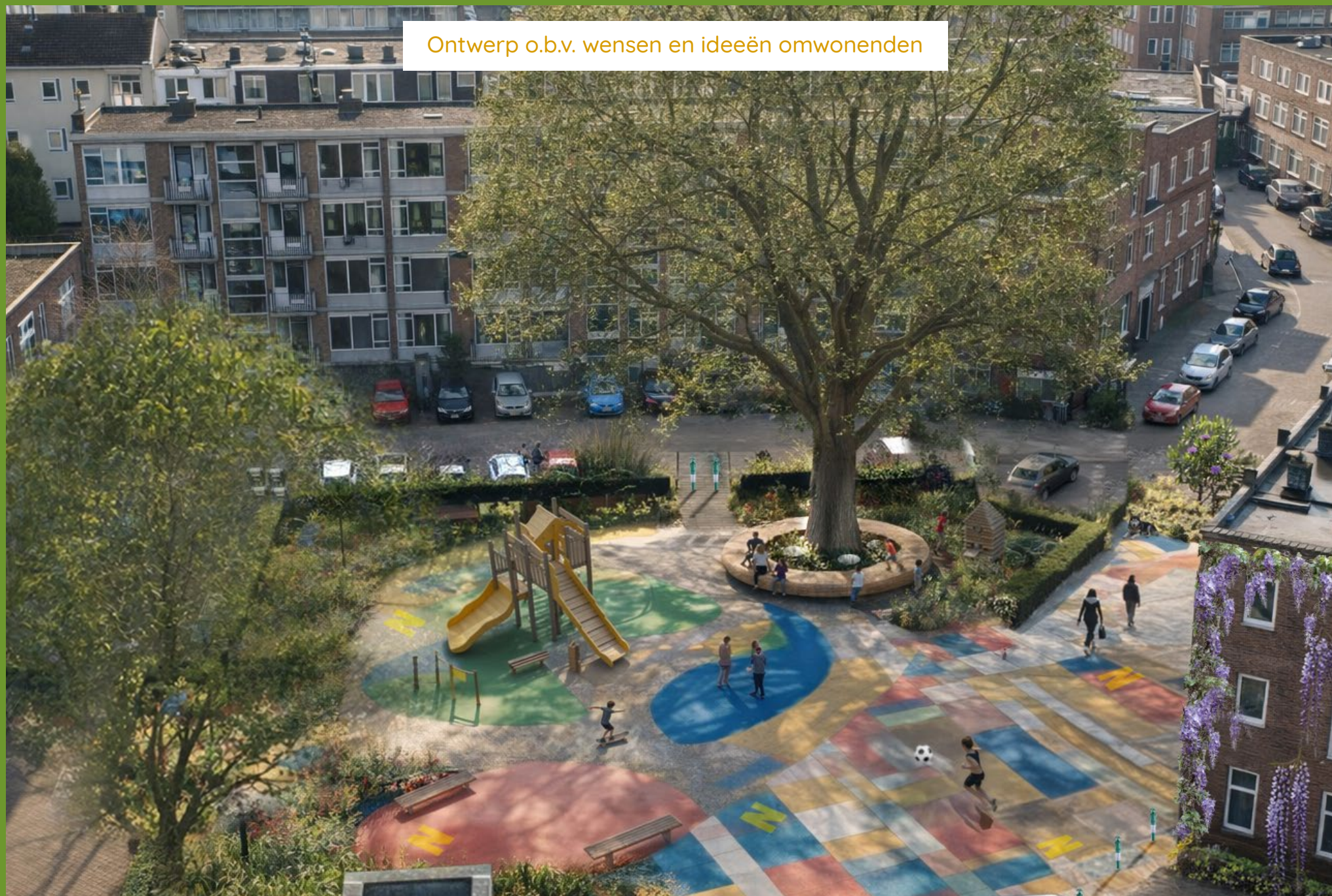
Vervangen of verwijderen

- ☐ Verwijderen: deel van de heg
- ☐ Verwijderen: rommelige perkjes rond de bomen

Toevoegen

- ☐ Verlichting vrijheidsboom
- ☐ Kleurige bloeiende planten en heesters
- ☐ Klimplanten langs gevels
- ☐ Kleur op de tegels van het plein (stimuleert het spelen)
- ☐ Zitplekken
- ☐ Bijenhotel

Ontwerp o.b.v. wensen en ideeën omwonenden

Archimedesplein

Het Archimedesplein beschikt over voldoende groen in de vorm van gras, beplanting en bomen. De bomen zijn nog relatief jong en zullen in de toekomst meer schaduw bieden. Daarnaast zijn op verschillende plekken hagen en heesters toegepast als natuurlijke afscheiding in plaats van hekken, wat zorgt voor een vriendelijke en groene uitstraling. Het groen verkeert in redelijke staat.

Ook op het gebied van voorzieningen scoort het plein goed. Het is overzichtelijk en verkeersveilig ingericht, met speeltoestellen voor kinderen, een beweegtuin voor senioren en

voldoende zitgelegenheden en prullenbakken. Daarmee nodigt het plein bewoners van verschillende leeftijden uit om buiten te spelen, te bewegen en te verblijven. Al zijn omwonenden niet altijd blij met de aanwezigheid van groepen jongeren in de avonduren.

Het plein is in 2012 opnieuw ingericht. Omdat deze herinrichting destijds met intensieve bewonersparticipatie tot stand is gekomen en het plein nog steeds voldoende aansluit bij de wensen van bewoners, hebben wij het Archimedesplein verder buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek.

Boerhaaveplein

Het meest opvallende groene element van het Boerhaaveplein is de tuin rondom het monumentale Pompstation. Deze tuin bevat grote bomen, struiken en voorjaarsbollen en heeft veel potentie als groene en aantrekkelijke plek in de wijk. De tuin wordt beheerd door de ondernemers die in het Pompstation zijn gevestigd, maar is de afgelopen jaren sterk verwaarloosd. De huidige ondernemer heeft inmiddels aangegeven graag samen met Groen Oost te verkennen hoe de tuin een kwaliteitsimpuls kan krijgen.

Daarnaast staat op het driehoekige grasveld een beeldbepalende Anna Paulownaboom. Ook dragen de door bewoners geadopteerde plantenbakken op de hoek met de Boerhaavelaan bij aan een groenere uitstraling van het plein. Deze worden goed onderhouden en laten zien dat bewoners bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen voor het groen in hun omgeving.

Buiten de tuin van het Pompstation is de hoeveelheid groen beperkt. Een groot deel van de openbare ruimte wordt ingenomen door de drukke kruising van de Rotterdamsedijk en de Boerhaavelaan en door parkeerplaatsen. Daardoor wordt het plein sterk gedomineerd door verkeer en auto's.

Omdat hier sprake is van een combinatie van verschillende functies — een particuliere tuin, parkeerplaatsen en een belangrijke verkeersroute — en er weinig openbare ruimte beschikbaar is voor vergroening, hebben wij het Boerhaaveplein niet meegenomen in het verdere onderzoek.

Wel staat vast dat wij op een later moment samen met de ondernemer van het Pompstation en de bewoners die de plantenbakken onderhouden willen kijken naar mogelijkheden voor verbetering van de tuin, het onderhoud van de plantenbakken en een verdere vergroening van het grasveld.

Edisonplein

Het Edisonplein is een voormalig schoolplein dat tussen 2021 en 2023 opnieuw is ingericht. Het voorheen stenige plein is daarbij flink vergroend met bomen, heesters en vaste planten. Ook is een vernieuwde speel- en sportplek gerealiseerd, met onder meer een voetbalkooi en een basketbalveld. Daarnaast is het plein goed afgeschermd van verkeer, waardoor het een veilige plek is om te spelen en te sporten.

De meeste omwonenden zijn voorzichtig positief over het plein. Tegelijkertijd geven enkelen aan dat groepen jongeren er regelmatig samenkomen, wat soms als overlast wordt ervaren. Ook worden zwerfvuil en bijplaatsingen bij de aangrenzende afvalcontainers genoemd als aandachtspunt. Over het groen op het plein wordt aangegeven dat het onderhoud op sommige plekken beter zou kunnen.

Eén omwonende merkt op dat er meer ruimte zou mogen zijn voor grote bomen. Dat is echter niet mogelijk, omdat zich onder het plein een ondergrondse waterberging bevindt die is aangelegd om wateroverlast bij hevige regenval te voorkomen.

Omdat het Edisonplein pas recent opnieuw is ingericht, hebben wij het niet meegenomen in het verdere onderzoek. De signalen over overlast, zwerfvuil en onderhoud hebben wij wel doorgegeven aan de afdeling Beheer.

Het Edisonplein leent zich goed voor (gedeeltelijk) beheer door bewoners, in combinatie met bijvoorbeeld opruimacties van het Oost Pact Door-netwerk Schoon Oost. Daarover denken wij uiteraard graag verder mee.

Emmaplein

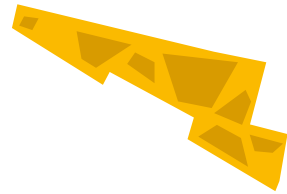
Het huidige Emmaplein is nog maar een snipper van wat het ooit was en ligt ingeklemd tussen de Tuinsingel en de Singel.

Sinds 2023 bestaat het plein voornamelijk uit een grote verhoogde plantenbak met een betonnen rand. In deze bak staat een variatie van vaste planten en siergrassen. In het midden staat nog altijd de Emmavaas: de smeedijzeren vaas die bewoners van het Singelkwartier in 1898 schonken

ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Wilhelmina.

Vanwege de herinrichting van enkele jaren geleden hebben we dit plein niet meegenomen in het onderzoek. Op voorwaarde dat het groen hier goed worden onderhouden, is het Emmaplein een aantrekkelijke groene plek met allure, passend bij de ligging op de grens van Oost en de historische binnenstad van Schiedam.

Fultonplantsoen

Het Fultonplantsoen is een relatief jonge openbare ruimte in de Wetenschappersbuurt, tussen de Fultonstraat en de Daltonstraat. Het plantsoen is in 2019 aangelegd en bestaat uit een ruime, open groenstrook. Aan één zijde wordt de plek enigszins gedomineerd door de achterzijde van een flatgebouw, wat een wat stenige en rommelige indruk geeft.

De beplanting, en met name de bomen, is nog jong. Naarmate deze verder groeien, zal het plantsoen meer schaduw, beschutting en een groenere uitstraling krijgen.

Er is veel ruimte voor vrij spel en verblijf. Hoewel er weinig speeltoestellen aanwezig zijn, bieden de grasvelden en verharde delen volop mogelijkheden om te spelen en elkaar te ontmoeten. De zitmogelijkheden zijn beperkt tot een betonnen rand rond een plantenperk.

Omdat het plantsoen nog relatief jong is en zowel het groen als het gebruik van de plek zich nog verder moeten ontwikkelen, hebben wij deze locatie niet meegenomen in het verdere onderzoek.

Adviezen beplanting

Bij de voorgestelde beplanting – vaste planten, heesters, bomen, klimplanten en seizoensbeplanting – kiezen we bewust voor soorten die bijdragen aan fijnstofreductie, klimaatbestendigheid en biodiversiteit. Tegelijk houden we rekening met de wensen en voorkeuren van omwonenden en de aantrekkelijkheid van de pleinen.

Bomen

Bomen zorgen voor:

- koelte en schaduw (lagere temperatuur bij hitte)
- schonere lucht (vangen fijnstof en vervuiling af)
- wateropvang (minder wateroverlast)
- meer biodiversiteit (voedsel en schuilplekken voor vogels en insecten)

Voorbeelden van geschikte boomsoorten:

Linde, iep, plataan, veldesdoorn, sierpeer, sierappel

Dit zijn bomen met een groot blad en/of een dichte kroon, waardoor ze veel fijnstof afvangen. Daarnaast zijn deze soorten goed bestand tegen droogte en wind en zijn ze door hun bloesem waardevol voor insecten.

Siergrassen

Siergrassen zorgen voor:

- levendigheid (beweging en ruisen in de wind)
- jaarrond structuur (ook in de winter sfeer en vorm)
- weinig onderhoud (meestal één keer per jaar maaien of snoeien)
- ecologische waarde (schuilplek voor insecten en kleine dieren)

Voorbeelden van geschikte grassoorten:

Pijpenstrootje, ruwe smele, vedergras, lampenpoetsersgras

Deze siergrassen hebben fijn blad en zijn daardoor geschikt voor het afvangen van fijnstof. Daarnaast zijn ze robuust en goed bestand tegen droogte.

Vaste planten

Vaste planten zorgen voor:

- kleur en levendigheid (bloei en variatie door het seizoen)
- voedsel voor insecten (nectar en pollen voor bijen en vlinders)
- bodemverbetering (houden vocht vast en beperken uitdroging)
- minder onderhoud (komen jaarlijks terug en onderdrukken onkruid)
- een aantrekkelijk plein (nodigen uit om te verblijven)

Voorbeelden van geschikte vaste planten:

Salvia, kattenkruid, duizendblad, zonnehoe, lavendel, ooi-evaarsbek, sedum, tijm

Dit zijn soorten met veel blad en een groot oppervlak, waardoor ze extra fijnstof afvangen. Ze hebben een lange bloei en bieden daardoor continu voedsel voor insecten. Daarnaast zijn ze sterk en goed bestand tegen droogte. En niet onbelangrijk: ze zijn ook zeer aantrekkelijk.

Heesters

Heesters zorgen voor:

- beschutting en structuur (minder wind en een minder kale ruimte)
- meer biodiversiteit (voedsel en schuilplekken voor insecten en vogels)
- fijnstofafvang (dicht bij de grond)
- seizoenbeleving (bloei, bessen en verkleuring)
- een prettige inrichting (structuur zonder zicht te blokkeren)

Voorbeelden van geschikte heesters:

Liguster, meidoorn, veldesdoorn, haagbeuk, Gelderse roos, kardinaalsmuts

Deze soorten hebben een dichte vertakking en filteren fijnstof op ademhoogte. Zowel de vruchten als de bloemen vormen een voedselbron voor vogels en insecten. Ze zijn goed te snoeien en daardoor eenvoudig in onderhoud en beheer.

Seizoensbeplanting

Seizoensbeplanting zorgt voor:

- vroege en langdurige bloei (belangrijk voor insecten)
- kleur en seizoenbeleving
- eenvoudige aanplant (geschikt om samen met bewoners te doen)

Voorbeelden van geschikte seizoensplanten:

Voorjaar: krokus, narcis, tulp

Zomer: cosmea, korenbloem, klaproos

Seizoensbeplanting zorgt ervoor dat er in elk jaargetijde iets (nieuws) te zien is. Het maakt het leuker om naar buiten te gaan en samen iets te doen op het plein. Bijvoorbeeld samen bloembollen planten of zomerbloemen zaaien. Zulke activiteiten brengen bewoners met elkaar in contact en zorgen ervoor dat mensen zich meer betrokken voelen bij hun omgeving.

Klimplanten

Klimplanten zorgen voor:

- veel bladoppervlak (sterke opname van fijnstof op muren en gevels)
- verticale groei (extra groen zonder ruimteverlies)
- verkoeling (muren en pleinen warmen minder snel op)
- biodiversiteit (schuilplekken en voedsel voor vogels en insecten)
- snel resultaat (snelle groei)

Voorbeelden van geschikte klimmers:

Klimop, wilde kamperfoelie, bosrank (clematis), wilde wingerd, hop

Klimplanten voegen extra groen toe zonder dat dit ten koste gaat van ruimte voor andere functies, zoals spelen en parkeren. Tegelijk verzachten ze het aanzicht van blinde muren en kale gevels, zorgen ze voor een groenere uitstraling en helpen ze om geluid te dempen.

Meer bomen voor Schiedam

Uit onderzoek van Pointer blijkt dat de luchtkwaliteit in Schiedam tot de slechtste van Nederland behoort. De concentraties schadelijke stoffen liggen er ruim boven de gezondheidsadvieswaarden. Dat hangt samen met de ligging van de stad: Schiedam ligt ingeklemd tussen zware industrie, scheepvaart, snelwegen, een vliegveld en dichtbebouwde woonwijken.

Die slechte luchtkwaliteit is niet alleen een milieuprobleem, maar ook een gezondheidsprobleem. Luchtvervuiling vergroot de kans op longziekten, beroertes en andere gezondheidsklachten. Vooral kinderen, ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid lopen extra risico.

Voor een gezonde leefomgeving is vergroening geen luxe, maar noodzaak. Bomen pakken luchtvervuiling weliswaar niet bij de bron aan, maar helpen wel om de gevolgen te verzachten. Bladeren en naalden vangen fijnstof af en goed geplaatste bomen kunnen vervuilde luchtstromen deels afschermen of omhoog leiden. Vooral volwassen bomen werken als natuurlijke luchtfilters. Maar ook struiken, klimplanten, vaste planten en gevelgroen dragen daaraan bij.

Daarnaast beperken bomen hittestress, vangen ze regenwater op, bieden ze voedsel en schuilplekken aan vogels en insecten en maken ze pleinen en straten prettiger om in te verblijven.

Wel vraagt het planten van bomen om zorgvuldige keuzes. Niet elke boom is geschikt voor elke plek. In smalle straten met hoge bebouwing kan een te dicht bladerdak er juist voor zorgen dat vervuilde lucht blijft hangen. Daar kunnen gevelgroen, klimplanten of bomen met een luchtigere kroon geschikter zijn. Op grotere pleinen en langs drukke routes kunnen bomen juist veel betekenen, zeker wanneer gekozen wordt voor een gevarieerde beplanting met soorten die fijnstof goed afvangen en tegelijk bijdragen aan biodiversiteit.

Juist omdat de luchtkwaliteit in Schiedam onder druk staat, verdient groen dezelfde aandacht als verkeer, parkeren en bebouwing. Groen is geen luxe, maar een basisvoorwaarde voor een gezonde en toekomstbestendige stad.

Elke boom die vandaag wordt geplant, groeit de komende jaren uit tot schaduwplek, waterbuffer, leefgebied en luchtfilter. Voor Schiedam raakt vergroening daarmee direct aan de gezondheid van bewoners en de kwaliteit van de leefomgeving.

Conclusie

Tussen november 2025 en april 2026 heeft Groen Oost elf pleinen in de wijk onderzocht. We zijn langs de deuren gegaan, spraken bewoners en passanten op straat, sloten aan bij wijkactiviteiten en raadpleegden deskundigen op het gebied van groen en openbare ruimte.

Wat daarbij als eerste opviel, is hoeveel betrokkenheid er in de wijk aanwezig is. Bewoners denken mee, doen mee en zetten zich actief in voor hun leefomgeving. Op enkele pleinen hebben bewoners al zelf het initiatief genomen om de openbare ruimte groener en prettiger te maken, en rond andere wonen mensen die dat graag zouden oppakken.

Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat veel pleinen achterblijven bij wat bewoners nodig hebben. Op verschillende plekken ontbreekt het aan groen, schaduw, aantrekkelijke zitplekken en uitnodigende speel- en ontmoetingsruimtes. Juist in een wijk waar veel mensen geen eigen tuin of balkon hebben, zijn pleinen van groot belang voor ontspanning, beweging, ontmoeting en verkoeling. Bovendien blijkt een schone en goed onderhouden openbare ruimte een belangrijke voorwaarde voor prettig gebruik van een plein. Op verschillende locaties noemen bewoners zwerfvuil, bijplaatsingen en achterstallig onderhoud als aandachtspunt.

Zes pleinen vragen om herinrichting op korte termijn

Op basis van gesprekken met bewoners en onze analyse concluderen we dat zes van de elf onderzochte pleinen toe zijn aan een grondige herinrichting: het pleintje tussen de Galileistraat, Lange Singelstraat en Marconistraat (voor de

ingang van IBS De Kubus), het Halleyplein, het Van 't Hoffplein, het zogenoemde Bijenpleintje tussen de Oosterstraat en Van Leeuwenhoekstraat, het pleintje aan de Stationstraat/Reaumurstraat en het Newtonplein. Voor elk van deze locaties heeft Groen Oost concrete aanbevelingen uitgewerkt, inclusief foto's van de huidige situatie, visualisaties van bewonerswensen en een praktische checklist voor verdere uitwerking.

De overige vijf pleinen — het Archimedesplein, Boerhaaveplein, Edisonplein, Emmaplein en Fultonplantsoen — zijn niet opgenomen in de herinrichtingsvoorstellen. Sommige zijn recent opnieuw ingericht, andere vragen vooral om goed onderhoud, verdere groei van het aanwezige groen of kleinschalige verbeteringen. Ook voor deze locaties blijven aandacht en investeringen belangrijk.

Bewoners denken en doen graag mee

De pleinen van Schiedam-Oost zijn ooit aangelegd als plekken voor ontmoeting, spelen, bewegen en verblijf. Op sommige plekken vervullen zij die functie nog steeds, maar op andere plekken is die kwaliteit in de loop der jaren verloren gegaan.

Het goede nieuws is dat de basis voor verbetering al aanwezig is. Bewoners zijn betrokken, denken mee en willen zich inzetten voor hun buurt. Groen Oost beschikt over de kennis, het netwerk en de verbinding met de wijk om die energie te bundelen en om te zetten in concrete plannen. De ideeën liggen er, de bewoners zijn er klaar voor. Nu is het tijd voor de volgende stap.

GOST PACT DGOR

oost&co